

Yrkande

M, D, L, KD

2024-05-03

SLK-2024-00287

Redovisning av Got Event AB:s uppdrag att ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av Got Event AB:s uppdrag givet i budget 2022 att, i samverkan med Göteborg & Co AB, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin antecknas och förklaras fullgjort.
2. Higab AB och Got Event AB får i uppdrag att genomföra fördjupad utredning av såväl finansiering som ekonomiska konsekvenser för de föreslagna investeringarna. Utredningen ska även inkludera strategier för att göra arenorna mer kommersiellt gångbara genom att utveckla flera inkomstströmmar som kan täcka både löpande driftkostnader och framtida investeringsbehov.

Yrkandet

Göteborg ska vara en dynamisk stad som tilltalar människor inte bara som turister utan även som bofasta göteborgare och västsvenskar. För att bibehålla och stärka vår konkurrenskraft måste vi strategiskt utveckla stadens evenemangsutbud. I budget 2022 gav vi därför Got Event i uppdrag att ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Av rapporten framgår en översiktlig behovsstudie med förslag på investeringar för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att just öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Det framgår även att 75 procent av det definierade nyinvesteringsbehovet återfinns i Ullevi. Det är också Ullevi, Nordens största utomhusarena i centrala Göteborg, som är vår stads cutting edge i ett evenemangsperspektiv. Detta bekräftas av såväl Got Event som Stadshus AB som menar att arenan idag visserligen är attraktiv för både nationella och internationella megakonsorter men behöver utvecklas för att möta den ökande konkurrensen från andra arenor.

Även Gamla Ullevi är en viktig arena för staden, där tre elitlag huserar plus det svenska damlandslaget. Arenan var redan när den byggdes utdaterad jämfört med andra satsningar i t.ex. Stockholm och Malmö. För att få ett konkurrensmässigt alternativ krävs troligen även här satsningar på utökad publikkapacitet och förbättrade kommersiella ytor.

Samtidigt är det avgörande att våra investeringar i arenor är både ekonomiskt hållbara och kommersiellt gångbara. Detta innebär att varje investering inte bara ska möjliggöra för hyresgäster att generera tillräckliga intäkter för att täcka sina hyreskostnader, utan också att arenorna utnyttjas på innovativa sätt mellan evenemangen för att generera ytterligare inkomster, exempelvis genom konferenser och restaurangverksamhet. Det är även viktigt

att utredningen drar nytta av extern expertis och kunskap när det gäller arenornas kommersiella bärighet, särskilt från de klubbar som för närvarande hyr arenan.

Vi bör också utforska hur arenorna kan fungera som drivkrafter för platsutveckling, genom att samarbeta med hyresgästerna för att skapa miljöer som främjar ekonomisk tillväxt och stadsutveckling. Detta inkluderar att använda arenornas infrastruktur för att stödja en bredare användning som sträcker sig bortom traditionella evenemang, och bidrar till ett levande stadsrum även utanför stora evenemangsdagar.

Higab AB och Got Event AB får därför i uppdrag att genomföra en fördjupad utredning av såväl finansiering som de ekonomiska konsekvenserna för de föreslagna investeringarna. Utredningen ska även inkludera strategier för att göra arenorna mer kommersiellt gångbara genom att utveckla flera inkomstströmmar som kan täcka både löpande driftkostnader och framtida investeringsbehov.

Yttrande

Centerpartiet

2024-04-XX

Ärende nr 7

Yttrande angående Redovisning av Got Event AB:s uppdrag att ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor

Yttrandet

Kommunfullmäktige gav i samband med budget 2022 i uppdrag till Got Event AB (Got Event) att i samarbete med Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Got Event bedömer att det totala investeringsbehovet under perioden 2024-2030 uppgår till drygt 121 mnkr per år vilket skulle innebära en tillkommande kapitalkostnad i storleksordningen 40 mnkr per år. Utredningen ger ett underlag för fortsatt politisk bedömning.

Evenemangsstaden Göteborg behöver fortsätta att utvecklas. Därför pågår just nu ett omfattande arbete med att utveckla evenemangsområdet med bland annat nytt Scandinavium och centralbad. Centerpartiets utgångspunkt är att ytterligare nyinvesteringar utöver det arbete som redan påbörjats bör finansieras av ökade intäkter och minskade kostnader. Vår bedömning är att Göteborgs stad inte kommer att ha ekonomiskt utrymme kommande år att på ett betydande sätt öka koncernbidragen till Got Event. Därför behöver varje nyinvestering ske i samverkan med berörda hyresgäster och aktörer för att utreda vilken potential avseende intäkter och besparingar på driftskostnader som föreligger.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-15

Ärendenummer SLK-2024-00287

Handläggare

Johan Pheiffer

Telefon: 031-368 02 38

E-post: johan.pheiffer@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av Got Event AB:s uppdrag att ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av Got Event AB:s uppdrag givet i budget 2022 att, i samverkan med Göteborg & Co AB, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav i samband med budget 2022 i uppdrag till Got Event AB (Got Event) att i samarbete med Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin. Redovisningen av uppdraget har godkänts i styrelsen för Got Event 2023-12-11 och i moderbolaget Göteborg & Co:s styrelse 2023-12-13. Got Events rapport består av en översiktlig behovsstudie med förslag på investeringar för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Göteborgs Stads program för destinationsutveckling samt Göteborg & Co:s handlingsplan för evenemang, vilken ersätter den tidigare evenemangsstrategin.

Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) beslutade i ärendet 2024-02-19 § 33. Stadshus delar bilden av att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor, är en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan och utgör en viktig grund för besöksnäringens och destinationens hållbara tillväxt. Stadshus konstaterar vidare att ett genomförande av redovisade nyinvesteringar kräver politiska initiativ. Inför prioriteringar och eventuella beslut krävs en mer fördjupad ekonomisk utredning som belyser såväl finansieringsfrågan som de ekonomiska kalkylerna och konsekvenserna närmare.

Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget till Got Event kan förklaras fullgjort men understryker samtidigt vikten av att eventuella beslut om nyinvesteringar behöver föregås av en mer fördjupad utredning av såväl finansiering som ekonomiska konsekvenser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Got Event bedömer att det totala investeringsbehovet under perioden 2024-2030 uppgår till drygt 121 mnkr per år varav 30 mnkr per år avser reinvesteringar och 91 mnkr per år

för nyinvesteringar. Got Event bedömer därtill att den investeringsnivå som bolaget har möjlighet att genomföra varje år, utifrån dagens ekonomiska situation och nivå på koncernbidrag, motsvarar reinvesteringsbehovet det vill säga 30 mnkr.

Rapporten redovisar vidare en mycket översiktlig ekonomisk kalkyl med antagandet att nyinvesteringar motsvarande 600 mnkr genomförs med en kalkylränta på 2,5 % och en genomsnittlig avskrivningstid på 20 år. Med dessa förutsättningar skulle det enligt bolaget innebära en tillkommande kapitalkostnad i storleksordningen 40 mnkr per år (vid annuitetberäkning). Av det bedömda behovet av nyinvesteringar återfinns ca 75 % i Ullevi.

Bedömning ur ekologisk dimension

Rapporten är inriktad på att definiera vilket investeringsbehov som finns för att upprätthålla evenemangsstrategin. Eventuella ekologiska vinster utifrån reinvesteringar som förlänger livslängden i anläggningarna är inte direkt berörda.

Bedömning ur social dimension

Infrastrukturen bedöms vara ett grundfundament för besöksnäringens hållbara tillväxt och en förutsättning för destinationens starka konkurrenskraft.

Bilaga

Göteborg Stadshus AB handlingar 2024-02-19 § 33

Ärendet

Ärendet avser Got Event AB:s redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag givet i budget 2022 att, i samarbete med Göteborg & Co, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Beskrivning av ärendet

Styrelsen i Göteborg & Co beslutade i december 2020 om en ny evenemangsstrategi som följde det dåvarande Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030. Efter att fullmäktiges uppdrag gavs, har såväl programmet för besöksnäringens utveckling som evenemangsstrategin omarbetats, och ersatts av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling och Göteborg & Cos: handlingsplan för evenemang. För att säkerställa att behovsbeskrivningen överensstämmer med relevanta målsättningar har Got Event därför inväntat dessa revideringar innan återrapportering av uppdraget har skett till kommunfullmäktige.

Enligt återrapporteringen har Got Event uppfattat uppdraget som att det är en översiktlig behovsbeskrivning som ska tas fram med förslag på vilka investeringar som krävs för att arenorna på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft.

Got Events rapport beskriver en samlad behovsbild utifrån arrangörs- och publikperspektiv om vilka investeringar som krävs i och kring arenorna fram till 2030. Rapporten har avgränsats till att inte beröra finansiering av identifierade investeringsbehov. I rapporten har hänsyn tagits till pågående ärenden i kommunfullmäktige avseende investeringsbeslut om ny inomhusarena samt framtida centralbad.

I rapporten framgår att besöksnäringen är viktig för Göteborg som destination där de stora evenemangen är en av Göteborgs styrkor. Enligt inriktningen i kommunfullmäktiges budget 2024 ska Göteborg fortsätta att locka världsartister och andra högkvalitativa och intressanta evenemang och att rimliga ytor för dessa evenemang ska tillgodoses. För att Göteborg fortsatt ska vara en attraktiv destination med högkvalitativa och intressanta evenemang krävs enligt rapporten att investeringar görs i och kring arenorna.

Got Event bedömer att Ullevi är den arena som har störst potential att locka stora evenemang till Göteborg. Arenan är idag attraktiv för både nationella och internationella megakonserter men behöver utvecklas för att möta den ökande konkurrensen från andra arenor. Got Event anser att det är nödvändigt att investera i de föreslagna åtgärderna, till exempel i publikkiosker och försäljningsytor, uppgradera teknik mm. för att bibehålla och öka antalet evenemang och evenemangsbesökare. Enligt bolaget möjliggör även dessa investeringar en förlängd säsong, där arenan kan nyttjas utanför nuvarande evenemangssäsong. Got Event menar också att utveckling av utvändigt markområde är viktig för att bidra till den pågående stadsutvecklingen inom evenemangsstråket med kommande bebyggelse och därmed ett ökat folkliv även mellan de stora evenemangen. Ett levande markområde utanför Ullevi bidrar enligt bolaget till ett attraktivt evenemangsstråk även i vardagen. Got Event lyfter också att det är viktigt att serviceytor på Valhalla IP kan säkerställas för Ullevis framtida funktionalitet.

Det totala investeringsbehovet under perioden bedöms uppgå till drygt 121 mnkr per år varav 30 mnkr per år avser reinvesteringar och 91 mnkr per år avser nyinvesteringar.

Got Event bedömer att den investeringsnivå som bolaget har möjlighet att genomföra varje år, utifrån dagens ekonomiska situation och nivå på koncernbidrag, motsvarar reinvesteringsbehovet det vill säga 30 mnkr.

Got Event redovisar vidare en enkel ekonomisk kalkyl med antagandet att nyinvesteringar motsvarande 600 mnkr genomförs med en kalkylränta på 2,5 % och en genomsnittlig avskrivningstid på 20 år. Med dessa förutsättningar skulle det enligt bolaget innebära en tillkommande kapitalkostnad i storleksordningen 40 mnkr per år (vid annuitetberäkning).

Stadshus delar bilden av att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor, är en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan och utgör en viktig grund för besöksnäringens och destinationens hållbara tillväxt. Got Event lyfter att det är viktigt att serviceytor finns tillgängliga för att säkerställa Ullevis framtida funktionalitet. Stadshus hänvisar i denna fråga till den pågående utredningen rörande arenautveckling. Stadshus konstaterar vidare att ett genomförande av redovisade nyinvesteringar kräver politiska initiativ. Inför prioriteringar och eventuella beslut krävs en mer fördjupad ekonomisk utredning som belyser såväl finansieringsfrågan som de ekonomiska kalkylerna och konsekvenserna närmare. Vidare konstaterar Stadshus att Stadshuskoncernens nya ekonomiska situation innebär att utöver bolagens egna prioriteringar behöver investeringar belysas ur ett helhetsperspektiv med avseende på konsekvenser för Stadshuskoncernen som helhet.

Stadsledningskontorets bedömning

Efter att kommunfullmäktige gav uppdraget till Got Event har såväl programmet för besöksnäringens utveckling som evenemangsstrategin omarbetats och ersatts av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling och Göteborg & Co:s handlingsplan för evenemang. Got Event har därför valt att leverera en bedömning av vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga anläggningar för att genomföra strategierna i programmet för destinationsutveckling, vilket stadsledningskontoret bedömer vara en adekvat anpassning av uppdraget.

Got Events rapport består av en översiktlig behovsstudie med förslag på investeringar för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. I rapporten pekar man bland annat på behovet av serviceytor vid Valhalla IP vilka även utgör del av en pågående utredning av Ullevis funktionalitet inom ramen för programmet "Ny arena och stadsutveckling i evenemangsområdet". En eventuell investering här behöver således samordnas med programmet. Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget till Got Event kan förklaras fullgjort men understryker samtidigt vikten av att eventuella beslut om nyinvesteringar behöver föregås av en mer fördjupad utredning av såväl finansiering som ekonomiska konsekvenser.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-02-19

§ 33 Ärendenummer GSHAB-2023-00092

Yttrande över kommunfullmäktiges uppdrag till Got Event AB att ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor

Beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Yttrande över kommunfullmäktiges uppdrag till Got Event AB att i samarbete med Göteborg & Co AB ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin godkänns.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Handling

Tjänsteutlåtande, Ärendenummer GSHAB-2023-00092.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-02-29

Underskrifter

Sekreterare

Johan Hörnberg

Ordförande

Jonas Attenius

Justerande

Axel Josefson

Tjänsteutlåtande

Styrelsen 2024-02-19

Ärendenummer GSHAB-2023-00092

Handläggare: Anna Lycke Börjesson, Bolagsansvarig

Telefon: 031-368 54 67

E-post: anna.lycke.borjesson@gshab.goteborg.se

Yttrande över kommunfullmäktiges uppdrag till Got Event AB att ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Yttrande över kommunfullmäktiges uppdrag till Got Event AB att i samarbete med Göteborg & Co AB ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin godkänns.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Sammanfattning

Ärendet utgör Göteborgs Stadshus (Stadshus) yttrande över Got Event AB:s (Got Event) uppdrag att i samarbete med Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Stadshus gör i detta tjänsteutlåtande en sammanfattning av Got Events ärende, för kompletterade och fördjupad information hänvisas till Got Events tjänsteutlåtande med tillhörande bilagor.

Got Events rapport (rapporten) består av en översiktlig behovsstudie med förslag på investeringar för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Göteborgs Stads program för destinationsutveckling samt tillhörande handlingsplan för evenemang, vilken ersätter den tidigare evenemangsstrategin. Rapporten beskriver en samlad behovsbild utifrån arrangörs- och publikperspektiv för att uppnå målsättningar i destinationsutvecklingsprogrammet och tillhörande handlingsplan för evenemang. Rapporten har avgränsats till att inte beröra finansiering av identifierade investeringsbehov. I rapporten har hänsyn tagits till pågående ärenden i kommunfullmäktige avseende investeringsbeslut om ny inomhusarena samt framtida centralbad.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Got Event har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Göteborg & Co beskriver att en av strategierna, i Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030, är att stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur. Inom destinationsutveckling utgörs besöksnäringens infrastruktur av exempelvis arenor och anläggningar för möten, mässor, boende, kultur, idrott, handel och restauranger, samt parker, vägar och transporter. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling beskriver att offentliga investeringar vid sidan om, eller i samverkan med, privata investeringar kan bidra till att utveckla destinationens attraktivitet och skapa förutsättningar för besöksnäringens utveckling och konkurrenskraft. Offentliga aktörer kan genom att beakta både medborgarnas och besöksnäringens behov genomföra samhällsnyttiga investeringar som både ökar livskvaliteten för medborgarna och skapar hållbar tillväxt inom besöksnäringen. I destinationstutvecklingsprogrammet fastställs vidare att Göteborgs Stad kan bidra till detta genom att utveckla stadens utbud av arenor, scener och anläggningar för såväl idrott som kultur, för bredd och spets, för daglig verksamhet och enstaka eller återkommande evenemang och möten. Att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor är, enligt Göteborg & Co, en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan. Infrastrukturen är således ett grundfundament för besöksnäringens hållbara tillväxt och en förutsättning för destinationens starka konkurrenskraft.

Stadshuset anser att Göteborg & Co gör en relevant bedömning och bedömer utöver det att ärendet till stor del rör den ekonomiska dimensionen och hänvisning sker därför till tjänsteutlåtandet i sin helhet.

Bilagor

1. Protokollsutdrag från Göteborg & Co AB, 2023-12-13, § 135
2. Tjänsteutlåtande från Göteborg & Co AB
3. Protokollsutdrag från Got Event AB, 2023-12-11, § 6.6
4. Tjänsteutlåtande från Got Event AB

Ärendet

Ärendet utgör Stadshus yttrande över Got Events återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige att, i samarbete med Göteborg & Co, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2022 uppdrag till Got Event, att i samarbete med Göteborg & Co, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Styrelsen i Göteborg & Co beslutade i december 2020 om en ny evenemangsstrategi¹ som följde det dåvarande Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030. Efter att uppdraget gavs, har såväl programmet för besöksnäringens utveckling som evenemangsstrategin omarbetats, och ersatts av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling² med tillhörande handlingsplan för evenemang³. För att säkerställa att behovsbeskrivningen överensstämmer med relevanta målsättningar har Got Event därför inväntat dessa revideringar innan återrapportering av uppdraget har skett till kommunfullmäktige.

Enligt återrapporteringen har Got Event uppfattat uppdraget som att det är en översiktlig behovsbeskrivning som ska tas fram med förslag på vilka investeringar som krävs för att arenorna på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Got Events rapport beskriver en samlad behovsbild utifrån arrangörs- och publikperspektiv om vilka investeringar som krävs i och kring arenorna fram till 2030. Rapporten har avgränsats till att inte beröra finansiering av identifierade investeringsbehov. I rapporten har hänsyn tagits till pågående ärenden i kommunfullmäktige avseende investeringsbeslut om ny inomhusarena samt framtida centralbad.

Som en del i att bedöma framtida investeringsbehov gav Got Events styrelse ett särskilt uppdrag kring ”Fotbollens utveckling på kort och lång sikt”. Uppdraget redovisas som en separat rapport och återfinns som bilaga till Got Events tjänsteutlåtande. Bolaget har också intervjuat ett antal arrangörer om sin syn på behov av investeringar i arenorna både produktionstekniskt och ur ett besökarperspektiv.

I rapporten redogörs också översiktligt för ett antal trender som evenemangsindustrin ser påverkar framtidens upplevelser. Dessa är enligt rapporten:

- Arenaupplevelsen integreras i stadsrummet
- Hållbarhet
- Upplevelsen i fokus
- Säkerhet
- Kommersiell utveckling

¹ Evenemangsstrategi för Göteborg & Co med sikte mot 2030. Beslutad av Göteborg & Co AB, 2020-12-14, § 153

² Beslutad av kommunfullmäktige 2023-06-08, § 4 (Handling 2023 nr 107)

³ Beslutad av Göteborg & Co AB, 2023-09-19 § 102

Got Event AB har genomfört utredningsarbetet i samverkan med Göteborg & Co. Under arbetets gång har löpande avstämningar skett med Idrott- och föreningsförvaltningen och fastighetsägaren Higab AB (Higab).

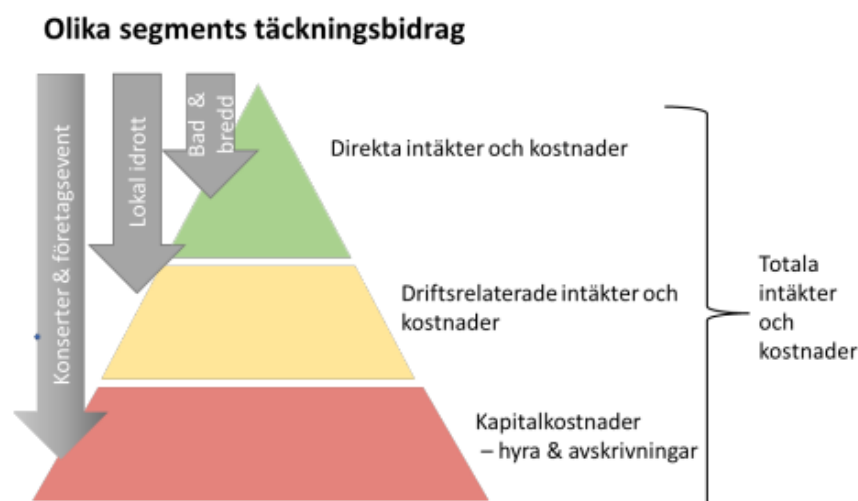
Återrapporteringen från uppdraget har redovisats i styrelsen för Got Event 2023-12-11 som godkände rapporten och beslutade överlämna den till kommunfullmäktige. Ärendet behandlades i moderbolaget Göteborg & Co:s styrelse 2023-12-13 som också godkände rapporten och beslutade att översända denna till Stadshus för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.

Anläggningarnas förutsättningar

Rapporten beskriver att de arenor som Got Event har driftsansvar för har olika förutsättningar när det gäller evenemangstyper, målgrupper, säsong, faciliteter och ekonomi. Besökares beteenden skiftar också med evenemangsinnehåll, vilket påverkar intäktsströmmarnas storlek.

Evenemang av kommersiell karaktär är centrala för bolagets verksamhet. De har en relativt hög attraktionskraft och ger intäkter i form av arenahyra, intäkter från biljetthantering försäljning från mat- och dryck mm. Intäktsströmmar från kommersiella evenemang varierar mellan åren och är svåra att påverka då de exempelvis beror på sportsliga framgångar, artisters turnéplaner och publik efterfrågan. Arrangörer av kommersiella evenemang efterfrågar också en annan service och andra faciliteter. Intäkter från bredd- och skolverksamhet är mer förutsägbara men ger däremot ett relativt lågt täckningsbidrag.

Den största delen av bolagets kostnader utgörs av fasta kostnader, främst hyra till fastighetsägaren (Higab). I branschen gäller generellt, enligt Got Event, att kapitalkostnaden överstiger arenornas intjäningsförmåga och möjliga lönsamhet – enstaka evenemang kan vara lönsamma men ”hela affären” är i regel långt ifrån balans.

Figur 1: Olika segments täckningsbidrag

Ansvar för underhåll och investeringar

Det finns generellt ingen enhetlig modell för hur ansvarsfördelning ser ut mellan operatör och fastighetsägare när det gäller underhåll och investeringar utan det skiljer sig mellan olika arenor och ägarens målsättning med verksamheten.

Fastighetsägaren Higab utför traditionellt planerat underhåll av fastigheterna som takbyten, underhåll, stålkonstruktioner, betongrenoveringar, utbyte ventilationsaggregat, markunderhåll etcetera. Got Event utför planerat underhåll för de funktioner som bolaget ansvarar för. Det kan handla om invändigt underhåll av lokaler och reparationer av evenemangsteknisk utrustning och arenatekniska installationer. Vid större utbyten av utrustning/installationer hanteras åtgärderna som reinvestering inom bolaget.

Got Event redogör i rapporten övergripande för investeringsbehovet per arena samt investeringarnas bidrag till uppfyllande av de strategiska målen och koppling till aktiviteter i handlingsplanen för evenemang. Investeringarna delas in i reinvesteringar och nyinvesteringar.

Reinvestering

För samtliga anläggningar föreligger ett kontinuerligt reinvesteringsbehov. Det avser utbyten och vissa uppgraderingar av teknisk utrustning, hockeysarg, läktarstolar, konstgräs, belysning etcetera samt lokalanpassningar. Utöver detta kan ingå åtgärder för att uppfylla nya krav från idrottsförbund. Reinvesteringar utgör normalt merparten av åtgärder i Got Events investeringsplaner.

Nyinvestering

Nyinvestering avser utveckling i form av förbättringar, förnyelser, utökningar etcetera med syfte att tillgodose nuvarande och framtida krav och önskemål från arrangörer, besökare, samarbetspartners och ägare (Göteborgs Stad). Got Event framhåller att möjligheter till nyinvesteringar inom bolagets budgetram är begränsade. I normalfallet görs, enligt bolaget, endast mindre nyinvesteringar och ofta är det åtgärder som ger ökade intäkter eller mindre kostnader på kort sikt. Större satsningar som genomförts sedan bolaget bildades har oftast krävt tillskott från Staden i form av utökat koncernbidrag. För vissa nyinvesteringar täcks driftkonsekvenser av investeringen av ökade intäkter eller lägre kostnader. Detta gäller till exempel investeringar i försäljningsytor, hospitality och publikkiosker, åtgärder som oftast sker i samverkan med restauratör.

Sammanställning av investeringsbehov

En summering av det sammanlagda investeringsbehovet (i mnkr) ges i nedanstående tabell. Till varje arena anges även inriktning för fortsatt drift och verksamhet baserat på föreslagna investeringar; bibehålla nuvarande driftstatus och verksamhet eller utveckling av driftstatus och verksamhet. Investeringar rörande utvecklingen på lång sikt av Ullevi, Gamla Ullevi och Bravida med exempelvis utbyggnationer och tak över läktare inte innefattas dock inte i sammanställningen. Got Event avser att i samverkan med fastighetsägaren Higab genomföra förstudier och andra utredningar för att tydligare kunna belysa dessa utvecklingsidéer. Det framgår inte i rapporten men i dialogen, på tjänstepersonsnivå, framkommer att det utöver de investeringar som finns beskrivna i rapporten, kan finnas behov av ytterligare investeringar utifrån Higab:s ansvar som fastighetsägare.

Arena	Behov reinvesteringar 2024- 2030	Behov av nyinvesteringar 2024- 2030
Scandinavium (bibehålla nuvarande driftstatus tills ny arena är på plats)	50 – 60	25 – 40
Ullevi (utveckla)	60 – 70	455 – 530
Gamla Ullevi (bibehålla, utveckla)	20 – 30	85–140
Bravida Arena (bibehålla)	10 – 20	---
Valhalla IP (bibehålla)	10 – 20	---
Frölundaborg (bibehålla)	10 - 20	---
Valhallabadet (bibehålla)	0 – 10	---
Valhalla Sport (bibehålla)	0 - 10	---
Valhallarinken (bibehålla)	0 - 10	---
Summa	160 – 250 30 Mkr/år <i>(23 – 36 Mkr/år)</i>	565 – 710 91 Mkr/år <i>(81 – 101 Mkr/år)</i>

Tabell 1: Sammanställning investeringsbehov enligt rapporten (mnkr).

Behovsstudiens sammanfattande bedömning och slutsatser

I rapporten framgår att besöksnäringen är viktig för Göteborg som destination där de stora evenemangen är en av Göteborgs styrkor. Enligt inriktningen i Kommunfullmäktiges budget 2024 ska Göteborg fortsätta att locka världsartister och andra högkvalitativa och intressanta evenemang och att rimliga ytor för dessa evenemang ska tillgodoses. För att Göteborg fortsatt ska vara en attraktiv destination med högkvalitativa och intressanta evenemang krävs enligt rapporten att investeringar görs i och kring arenorna.

Enligt rapporten är Ullevi den arena som har störst potential att locka stora evenemang till Göteborg. Arenan är idag attraktiv för både nationella och internationella megakonsorter men behöver utvecklas för att möta den ökande konkurrensen från andra arenor. Got Event anser att det är nödvändigt att investera i de föreslagna åtgärderna, till exempel i publikkiosker och försäljningsytor, uppgradera teknik mm. för att bibehålla och öka antalet evenemang och evenemangsbesökare. Enligt bolaget möjliggör även dessa investeringar en förlängd säsong, där arenan kan nyttjas utanför nuvarande evenemangssäsong. Got Event menar också att utveckling av utvändigt markområde är viktig för att bidra till den pågående stadsutvecklingen inom evenemangsstråket med kommande bebyggelse och därmed ett ökat folkliv även mellan de stora evenemangen. Ett levande markområde utanför Ullevi bidrar enligt bolaget till ett attraktivt evenemangsstråk även i vardagen. Got Event lyfter också att det är viktigt att serviceytor på Valhalla IP kan säkerställas för Ullevis framtida funktionalitet.

Det totala investeringsbehovet uppgår under perioden till drygt 121 mnkr per år varav 30 mnkr per år avser reinvesteringar och 91 mnkr per år avser nyinvesteringar (se tabell

ovan). Enligt rapporten bedömer Got Event att den investeringsnivå som bolaget har möjlighet att genomföra varje år, utifrån dagens ekonomiska situation och nivå på koncernbidrag, motsvarar reinvesteringsbehovet dvs. 30 mnkr.

Rapporten redovisar vidare en mycket översiktlig och enkel ekonomisk kalkyl med antagandet att om nyinvesteringar motsvarande 600 mnkr genomförs med en kalkylränta på 2,5% och en genomsnittlig avskrivningstid på 20 år. Med dessa förutsättningar skulle det enligt bolaget innebära en tillkommande kapitalkostnad i storleksordningen 40 mnkr per år (vid annuitetberäkning). Vissa av nyinvesteringarna antas dock generera ökade intäkter o/e minskade kostnader. Utredningen har dock inte djupare analyserat vad den årliga nettokostnaden skulle bli, men översiktligt uppskattat skulle åtgärderna kunna finansiera 5–10 mnkr av den tillkommande kapitalkostnaden.

Stadshus bedömning

Stadshus delar bilden av att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor, är en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan och utgör en viktig grund för besöksnäringens och destinationens hållbara tillväxt. Rapporten ger en övergripande bild över de anläggningar som Got Event har driftsansvar för och vilka förutsättningar och investeringsbehov som finns kopplat till respektive arena för att uppnå målsättningar i destinationsutvecklingsprogrammet och tillhörande handlingsplan för evenemang.

Got Event lyfter att det är viktigt att serviceytor finns tillgängliga för att säkerställa Ullevi's framtida funktionalitet. Stadshus hänvisar i denna fråga till den pågående utredningen rörande arenautveckling.

Stadshus konstaterar vidare att ett genomförande av redovisade nyinvesteringar kräver politiska initiativ. Inför prioriteringar och eventuella beslut krävs en mer fördjupad ekonomisk utredning som belyser såväl finansieringsfrågan som de ekonomiska kalkylerna och konsekvenserna närmare. Enligt stadshus behöver en sådan utredning till exempel innehålla en analys av i vilken omfattning dessa investeringar kan finansieras genom publikintäkter respektive vilken egenfinansiering som krävs av bolaget och i så fall de ekonomiska konsekvenserna av det i form av i anspråktagande av eget kapital, lånefinansiering eller behov av ökat koncernbidrag.

Got Event uppskattar i ärendet att 600 mnkr i nyinvesteringar innebär ett koncernbidragsbehov om 30–35 mnkr givet att 5–10 mnkr av de ökade kapitalkostnaderna kan täckas av intäkter. För den finansiella samordningen⁴ innebär det, med ett uttag ur resultatgivande bolag enligt praxis, ett krav på 60–70 mnkr i ökat resultat efter finansiella poster i vilket motsvara en resultatökning med ca 5,5 procent (budget

⁴ Stadshuskoncernens finansiella samordning innebär att klustren Energi, Hamn och Lokaler exklusive Älvstranden (resultatbolagen) lämnar en andel (50% enligt praxis) av sitt bokföringsmässiga resultat i koncernbidrag till Stadshus. Framtidenkoncernen, Liseberg AB och övriga bolag, lämnar koncernbidrag i skattesamordningssyfte baserat på sina skattemässiga resultat. Uttag från resultatbolagen används, tillsammans med kassaflöden från skattesamordningen till att finansiera de verksamheter (Got Event, Stadsteatern och BRG) som utifrån sitt kommunala ändamål inte har förutsättningar att skapa resultatmässiga överskott i verksamheterna (koncernbidragsbolagen). Dessutom finansieras utdelning till ägaren, Gothenburg European Office, Stadshus räntekostnader och Stadshuskoncernens samlade skatteposition genom den finansiella samordningen.

2024) exklusive den kompensation för kostnadsökningar i de koncernbidragstagande bolagen som kommunfullmäktige i regel beslutar om.

Stadshus ser framöver framför sig lägre resultatnivåer i Stadshuskoncernen jämfört nivåer före pandemin vilket innebär lägre kassaflöden från både resultatgivande bolag och från Stadshus skattesamordning. Med ökade investeringar i de resultatgivande bolagen är det normalt rimligt att anta att resultaten nominellt ökar vilket innebär att kassaflödena ökar. Stadshuskoncernen står dock inför en betydande andel reinvesteringar och kapacitetsinvesteringar som åtminstone bibehåller resultatnivåerna eller bidrar till en mindre ökning av resultaten jämfört med en nyinvestering som bidrar till ökade intäktsvolymmer.

Vidare väntar på några års sikt i de eventuellt omfattande investeringar i arenautveckling, utöver de investeringar som Got Event pekar ut i föreliggande återslagrapportering, vilket förutsatt nuvarande modell med koncernbidragsfinansiering till cirka 50 procent skapar betydande utmaningar.

Stadshus gör generellt sett bedömningen att ett fokus på möjligheten att öka resultaten i vissa av Stadshuskoncernens bolag behöver utökas till att även omfatta en prövning och prioritering av de koncernbidragstagande bolagens uppdrag och möjligheter till ökad självfinansiering och/eller minskade kostnader. Vidare konstaterar Stadshus att Stadshuskoncernens nya ekonomiska situation innebär att utöver bolagens egna prioriteringar behöver investeringar belysas ur ett helhetsperspektiv med avseende på konsekvenser för Stadshuskoncernen som helhet.

Eva Hessman

Vd, Göteborgs Stadshus AB

PROTOKOLLSUTDRAG

§ 135

Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige avseende behov av investeringar i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin (bilaga 17–18)

Kommunfullmäktige gav i samband med budget 2022 i uppdrag till Got Event att, i samarbete med Göteborg & Co, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Lotta Nibell informerar att arbetet med rapporten har varit avhängigt Göteborgs Stads program för destinationsutveckling och handlingsplanen för evenemang. I rapporten har hänsyn tagits till arenautredningen och placeringen av centralbadet som innebär att Valhalla IP försvinner. Got Event har haft i uppdrag från sin styrelse att göra en utredning om fotbollens utveckling i staden som är bilagd huvudrapporten.

Uppdraget visar att det totala investeringsbehovet under perioden 2024–2030 är drygt 121 mnkr/år. Av detta utgör 30 mnkr/år reinvesteringar för att bibehålla standard och 91 mnkr/år nyinvesteringar. Förenklat kan sägas att den investeringsnivå Got Event har möjlighet att genomföra varje år motsvarar reinvesteringsbehovet.

Lotta Nibell informerar på frågor från Josef Akar om Ullevi's hållbarhet i ett längre perspektiv och fotbollens utveckling i staden. Det finns inte några indikationer på att det finns några problem med Ullevi som skulle innebära att arenan inte skulle vara funktionell under en längre tid med ordentligt underhåll. Det som kan hota den framtida användningen av Ullevi är om ytorna utanför och kring arenan förminskas. Informationen om fotbollens utveckling grundas i stort på information från fotbollslagen.

Förelåg förslag till återrapportering enligt bilaga till kallelsen.

Beslut

1. Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige avseende behov av investeringar i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin, godkänns.
2. Rapporten översänds till Stadshus AB för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.

Protokoll (nr 9)

Sammanträdesdatum: 2023-12-13

Dag som ovan

Sekreterare

Johanna Wallin

Ordförande

Leif Pagrotsky

Justerande

Stefan Svensson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-12-06

Diarienummer 0485/23

Handläggare

Peter Grönberg

Telefon: 031-368 40 00

E-post: peter.gronberg@goteborg.com

Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige avseende behov av investeringar i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin

Förslag till beslut

I Göteborg & Co AB;

- 1) Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige avseende behov av investeringar i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin, enligt bilaga 1, godkänns.
- 2) Rapporten översänds till Stadshus AB för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav i samband med budget 2022 i uppdrag till Got Event AB att ”i samarbete med Göteborg & Co ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.”

Föreliggande återrapport består av en översiktlig behovsbeskrivning med förslag på nödvändiga investeringar för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Göteborgs Stads program för destinationsutveckling samt tillhörande handlingsplan för evenemang, vilken ersätter den tidigare evenemangsstrategin. Studien beskriver en samlad behovsbild utifrån arrangörs- och publikperspektiv för att uppnå målsättningar i destinationsutvecklingsprogrammet och tillhörande handlingsplan för evenemang. Studien har avgränsats till att inte beröra finansiering av identifierade investeringsbehov. I rapporten har hänsyn tagits till pågående ärenden i kommunfullmäktige avseende investeringsbeslut om ny inomhusarena samt framtida centralbad.

Ärendet behandlas i styrelsen för Got Event AB 2023-12-11. Vid tidpunkten då föreliggande underlag tillsänds Göteborg & Co styrelse har ärendet ännu inte behandlats i Got Events styrelse. Göteborg & Co styrelse kommer att informeras om beslutet inför behandling på styrelsemötet 2023-12-13.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

En av strategierna i Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030 är att stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur. Inom destinationsutveckling utgörs besöksnäringens infrastruktur av exempelvis arenor och anläggningar för möten, mässor, boende, kultur, idrott, handel och restauranger, samt parker, vägar och transporter. Det innefattar också tillgång till natur, ren luft och rent vatten. Att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor, är en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan. Infrastrukturen är således ett grundfundament för besöksnäringens hållbara tillväxt och en förutsättning för destinationens starka konkurrenskraft.

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling beskriver att offentliga investeringar vid sidan om, eller i samverkan med, privata investeringar kan bidra till att utveckla destinationens attraktivitet och skapa förutsättningar för besöksnäringens utveckling och konkurrenskraft. Offentliga aktörer kan genom att beakta både medborgarnas och besöksnäringens behov genomföra samhällsnyttiga investeringar som både ökar livskvaliteten för medborgarna och skapar hållbar tillväxt inom besöksnäringen. I destinationstutvecklingsprogrammet fastställs att Göteborgs Stad kan bidra till detta genom att utveckla stadens utbud av arenor, scener och anläggningar för såväl idrott som kultur, för bredd och spets, för daglig verksamhet och enstaka eller återkommande evenemang och möten.

Föreliggande rapport beskriver en samlad behovsbild utifrån arrangörs- och publikperspektiv för att uppnå målsättningar i destinationsutvecklingsprogrammet och tillhörande handlingsplan för evenemang. Studien har avgränsats till att inte beröra finansiering av identifierade investeringsbehov.

Det totala investeringsbehovet för att uppnå målsättningarna fram till 2030 bedöms vara ca 121 mnkr per år. Got Event AB bedömer att bolaget har möjlighet att årligen genomföra investeringar motsvarande det årliga reinvesteringsbehovet om 30 mnkr/år.

Samverkan

Got Event AB har genomfört utredningsarbetet i samverkan med Göteborg & Co AB samt med löpande avstämningar med Idrott- och föreningsförvaltningen och fastighetsägaren Higab AB.

Bilagor

1. Got Event AB Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige, behov av investeringar i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Ärendet

Styrelsen ska fatta beslut om återrapport avseende uppdrag från kommunfullmäktige till Got Event AB att, tillsammans med Göteborg & Co, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Beskrivning av ärendet

Evenemangsstrategi för Göteborg & Co med sikte mot 2030 fastställdes i Göteborg & Co styrelse 2020-12-14 §153. Evenemangsstrategin följde de tidsramar och ambitioner som fanns i dåvarande program för besöksnäringens utveckling mot 2030. Förändringar i omvärlden, exempelvis effekter av den globala coronapandemin, synliggjorde behovet av en översyn av programmets målbild och strategier. I februari 2021 initierades därför en revidering av programmet, vilken bland annat omfattade förslag om att ändra programmets benämning. Kommunfullmäktige i Göteborg beslutade 2023-06-08 §4 att fastställa Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030. Den tidigare evenemangsstrategin för Göteborg & Co AB är numera omarbetad och ingår i destinationsutvecklingsprogrammet som tillhörande handlingsplan för evenemang.

Kommunfullmäktige gav i samband med budget 2022 i uppdrag till Got Event AB att, i samarbete med Göteborg & Co, ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin. För att säkerställa att behovsbeskrivningen överensstämmer med relevanta målsättningar har återrapportering av uppdraget till kommunfullmäktige inväntat pågående revidering av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling samt omarbetning av evenemangsstrategin till handlingsplan för evenemang inom ramen för programmet.

Återrapporten består av en översiktlig behovsbeskrivning med förslag på nödvändiga investeringar för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Göteborgs Stads program för destinationsutveckling samt tillhörande handlingsplan för evenemang. Studien beskriver en samlad behovsbild utifrån arrangörs- och publikperspektiv för att uppnå målsättningar i destinationsutvecklingsprogrammet och tillhörande handlingsplan för evenemang. Studien har avgränsats till att inte beröra finansiering av identifierade investeringsbehov. I rapporten har hänsyn tagits till pågående ärenden i kommunfullmäktige avseende investeringsbeslut om ny inomhusarena samt framtida centralbad.

Utredningsarbetet har stämts av med styrgrupp bestående av VD och evenemangschefen på Got Event AB respektive Göteborg & Co AB samt chef för Ekonomi och verksamhetsstyrning på Got Event AB.

Bolagets bedömning

Göteborg & Co delar bedömningen i bifogat tjänsteutlåtande från Got Event AB (bilagt till detta tjänsteutlåtande) om arenornas betydelse för destinationens långsiktiga attraktionskraft. I kommunfullmäktiges budget 2024 fastställs att Göteborg ska fortsätta locka världsartister men också garantera att göteborgarna erbjuds en bredd av högkvalitativa och intressanta evenemang. För uppfylla den inriktningen samt uppnå målsättningarna i destinationsutvecklingsprogrammet och tillhörande handlingsplan krävs investeringar i syfte att bibehålla nuvarande driftnivå i delar av arenabeståndet samt utveckla andra delar. Göteborg & Co föreslår att återrapport avseende investeringar i och

kring befintliga arenor godkänns och översänds till Stadshus AB för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.

Peter Grönberg, VD

Org nr 556015-9823

2024-01-24

Utdrag ur Got Event AB:s styrelseprotokoll nr 10/23, 2023-12-11

6.6 KF-uppdrag investeringar

Styrelsen för Got Event AB beslutar att godkänna förslag till återrapport av uppdrag från kommunfullmäktige avseende behov av investeringar i och kring befintliga arenorna för att uppfylla evenemangsstrategin enligt bilaga 1-3 samt översända rapporten till kommunfullmäktige med följande justering på sidan 38:

"Östra Göteborg har efter att Qviding/Fräntorp IF hamnat i centrum inte haft några lag i division 1, Superettan eller Allsvenskan med undantag av Gunnilse IS, i Bergsjön, som i många år haft en egen arena."

Rättelse: Gunnilse IF ligger i Hjällbo.

Rätt utdraget, intygar i tjänsten

Sofia Aroseus
VD-assistent

Beslutsunderlag

Styrelsen 2023-12-11

Diarienummer 0334/23

Handläggare: Tomas Tejländ

Telefon: 031 – 368 43 19

E-post: tomas.tejländ@gotevent.se

Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige, behov av investeringar i och kring befintliga arenorna för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Förslag till beslut

i styrelsen för Got Event AB

1. Styrelsen för Got Event AB föreslås besluta att godkänna förslag till återrapport av uppdrag från kommunfullmäktige avseende behov av investeringar i och kring befintliga arenorna för att uppfylla evenemangsstrategin enligt bilaga 1-3 samt översända rapporten till kommunfullmäktige.

Sammanfattning

I budget 2022 gav kommunfullmäktige Got Event i uppdrag ”att i samarbete med Göteborg & Co ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin”.

Återrapporten består av en översiktlig behovsbeskrivning som innehåller förslag på vilka investeringar som krävs för att befintliga arenor på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Program för Destinationsutveckling och tillhörande handlingsplan för evenemang, vilka ersätter den tidigare evenemangsstrategin. Rapporten är en behovsstudie utifrån den samlade bilden från arrangörer och publik, vilka investeringar som krävs i och kring arenorna fram till 2030. Finansieringsfrågan har inte berörts i behovsstudien.

Utredningsarbetet har bedrivits i samverkan med Göteborg & Co och avstämningar har skett löpande med Idrotts- och föreningsförvaltningen och fastighetsägaren Higab.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Återrapport – Behovsbeskrivning av vilka investeringar som behövs i och kring befintliga arenorna för att uppfylla evenemangsstrategin.
2. Fotbollens utveckling på kort och lång sikt.
3. Matris – investeringar kopplat till de strategiska målen.

Ärendet

Återrapport av uppdrag från kommunfullmäktige avseende behovs av investeringar i och kring befintliga arenorna för att uppfylla evenemangsstrategin.

Beskrivning av ärendet

I budget 2022 gav kommunfullmäktige Got Event i uppdrag ” att i samarbete med Göteborg & Co ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin”.

Återrapportering sker genom en översiktlig behovsbeskrivning som sträcker sig fram till 2030 och som innehåller förslag på vilka investeringar som krävs för att arenorna på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Program för Destinationsutveckling och tillhörande handlingsplan för evenemang. Rapporten är en behovsstudie utifrån den samlade bilden från arrangörer och publik, vilka investeringar som krävs i och kring arenorna fram till 2030. Finansieringsfrågan har inte berörts i behovsstudien.

I studien har vissa avgränsningar gjorts, bland annat att kommunfullmäktige tar ett investeringsbeslut om att bygga ny ersättningsarena för Scandinavium under perioden fram till 2030. Studien visar på att Ullevi är den arena som har störst påverkan på uppfyllandet av Programmet för Destinationsutveckling samt potential att fortsatt utvecklas och locka stora evenemang till destinationen Göteborg. Arenan är idag attraktiv för både nationella och internationella megakonsorter, men behöver utvecklas för att möta den ökande konkurrensen från andra arenor.

Bolagets bedömning

Besöksnäringen är viktig för Göteborg som destination där de stora evenemangen är en av Göteborgs styrkor. Enligt inriktningen i Kommunfullmäktiges budget 2024 ska Göteborg fortsätta att locka världsartister och andra högkvalitativa och intressanta evenemang.

För att befintliga arenor på bästa sätt ska fortsätta att bidra till destinationen Göteborgs attraktionskraft krävs investeringar i arenorna. För vissa arenor gäller att bibehålla nuvarande driftnivå medan andra arenor behöver utvecklas. Ullevi är den arena som har störst potential att locka stora evenemang till Göteborg. Arenan är idag attraktiv för både nationella och internationella megakonsalter, men behöver utvecklas för att möta den ökande konkurrensen från andra arenor. För att bibehålla och öka antalet evenemang och evenemangsbesökare är det nödvändigt att investera i de föreslagna åtgärderna, t e x i publikkiosker och försäljningsytor, uppgradera teknik mm. Dessa investeringar möjliggör även en förlängd säsong där arenan kan nyttjas utanför nuvarande evenemangssäsong. Det är också viktigt att serviceytor på Valhalla IP kan säkerställas för Ullevi's framtida funktionalitet.

Utveckling av utvändigt markområde är viktig för att bidra till den pågående stadsutvecklingen inom evenemangsstråket med kommande bebyggelse och därmed ett ökat folkliv även mellan de stora evenemangen. Ett levande markområde utanför Ullevi bidrar till ett attraktivt evenemangsstråk även i vardagen.

Marita Kärnstrand

Lotta Nibell

Chef Ekonomi & Verksamhetsstyrning VD Got Event AB

Återrapport uppdrag från kommunfullmäktige

**Behov av investeringar i och kring befintliga arenorna
för att upprätthålla evenemangsstrategin.**

Innehåll

1.	Inledning.....	3
1.1.	Bakgrund och syfte.....	3
1.2.	Handlingsplan för evenemang.....	3
1.3.	Förutsättningar för uppdraget och avgränsning.....	4
1.4.	Tidshorisont.....	5
1.5.	Metodik.....	5
1.6.	Medverkande.....	5
2.	Trendanalys.....	6
3.	Anläggningarnas förutsättningar.....	7
4.	Investeringsbehov.....	9
4.1.	Scandinavium.....	9
4.2.	Ullevi.....	10
4.2.1	Ullevis utveckling på längre sikt.....	13
4.3.	Gamla Ullevi.....	14
4.3.1	Gamla Ullevis utveckling på längre sikt.....	15
4.4.	Bravida Arena.....	16
4.5.	Valhalla IP (fotbollsarenan).....	17
4.6.	Frölundaborg.....	17
4.7.	Valhallabadet.....	17
4.8.	Valhalla Sport.....	18
4.9.	Valhallarinken.....	18
4.10.	Sammanställning investeringsbehov.....	19
5.	Sammanfattning och slutsats.....	20

Bilaga: 2. Fotbollens utveckling på kort och lång sikt
3. Investeringar kopplat till de strategiska målen (matris)

1. Inledning

1.1. Bakgrund och syfte

Kommunfullmäktige har i samband med budget 2022 gett Got Event i uppdrag att i samarbete med Göteborg & Co ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin.

Evenemangsstrategin är numera omarbetad och ingår som en del i det av kommunfullmäktige antagna Programmet för Destinationsutveckling med en tillhörande handlingsplan för evenemang.

Det kommunala ändamålet med Got Event AB (Got Event) är att *"verka för Göteborg som en levande evenemangsstad"* och bolagets uppdrag enligt ägardirektiv är att *"genomföra nationella och internationella evenemang av hög klass i stadens anläggningar och arenor"*. Vidare ska Got Event *"i nära samverkan med berörda anläggnings- och arenaägare, utarbeta kort- och långsiktiga utvecklings-, underhålls, och investeringsplaner som underlag i syfte att säkerställa relevant funktionalitet och förnyelse av anläggningar och arenor."*

Genom att arbeta för ett brett utbud av evenemang på arenorna som möter människors olika behov och intressen bidrar verksamheten till en levande kultur-, idrotts- och evenemangsstad. Verksamheten bidrar också till att utveckla besöksnäringen i stort och till en ökning i antal gästnätter genom att få fler, välbesökta evenemang till arenorna. Fler och välbesökta evenemang leder också till en ökning av turistekonomiska effekter samt till en ökad sysselsättning. Arenorna nyttjas även för uthyrning till breddidrotten, till skolor och föreningsliv, vilket bidrar till en aktiv fritid och levande idrottsstad.

1.2. Handlingsplan för evenemang

Göteborgs stads handlingsplan för evenemang, beslutad i Göteborg & Co:s styrelse 2023-09-25, ska tydliggöra hur Göteborgs Stads Program för Destinationsutveckling ska förverkligas och implementeras.

Handlingsplanen ska bidra till de strategiska målen i programmet för Destinationsutveckling, främst:

- Destinationen Göteborg har ett attraktivt utbud året runt
- Besöksnäringen tillför mervärde för invånarna
- Hållbarhetsarbete i världsklass

Handlingsplanen ska stärka det systematiska arbetet med evenemang och tydliggöra Göteborgs Stads vilja att ytterligare befästa stadens position som ledande hållbar evenemangsstad och upplevelsedestination i framkant.

I handlingsplanen finns ett antal aktiviteter som är kopplade till de övergripande målen.

Följande aktiviteter berör helt eller delvis Got Event och arenorna.

- Säkerställ att evenemangsperspektivet finns med i stadsplanering och stadsutveckling
- Stärk medverkan och bidra aktivt i arbetet med att bibehålla och utveckla centralt belägna evenemangsarenor
- Identifiera och driv på utvecklingen av nya arenor och evenemangsplatser i staden
- Utred hur utbudet av evenemang är fördelat över året
- Stärk befintligt utbud av evenemang utanför högsäsong
- Driv projektet Utsläppsfria evenemang och implementera i de evenemangen som staden har rådighet över
- Verka för att de evenemang som staden har rådighet över blir engångsfria
- Verka för ökad möjlighet till hållbart resande till och från evenemang
- Säkerställ att stadens arenor är hållbarhetscertifierade och erbjuder hållbara val
- Stötta hållbar utveckling hos alla evenemangsarrangörer

De arenor som bedöms ha störst påverkan på handlingsplanens uppfyllandegrad är Ullevi, Scandinavium och delvis Gamla Ullevi.

1.3. Förutsättningar för uppdraget och avgränsning

Rapporten är en behovsstudie utifrån den samlade bilden från arrangörer och publik för att kunna uppnå handlingsplanens målsättning. Finansiering av identifierade investeringsbehov berörs därmed inte.

För Scandinaviums del antas att kommunfullmäktige tar ett investeringsbeslut om att bygga en ny inomhusarena under perioden fram till 2030. De investeringar som föreslås i Scandinavium görs med hänsyn till det antagandet.

Även för övriga anläggningar söder om Valhallagatan dvs Valhallabadet, Valhalla Sport och Valhallarinken, innebär ett beslut om en ny inomhusarena en påverkan som begränsar förslag på framtida investeringar.

Valhalla IP (fotbollsarenan) och dess verksamhet påverkas också tydligt då det framtida Centralbadet föreslås placeras på denna plats. Även här antas att investeringsbeslut om att bygga ett nytt bad tas under perioden fram till 2030 och med det antagandet innebär det att endast nödvändiga åtgärder av reinvesteringskaraktär föreslås för anläggningen. Valhalla IP bedöms tidsmässigt behöva rivras inom fem år enligt uppgift från Idrotts- och föreningsförvaltningen.

Got Events styrelse har gett ett särskilt uppdrag kring ”Fotbollens utveckling på kort och lång sikt” som en del i att bedöma framtida investeringsbehov. Uppdraget redovisas i bilaga 2.

Göteborgs Stads idrottspolitiska program 2023–2030 har beaktats.

1.4. Tidshorisont

Programmet för Destinationsutveckling sträcker sig till 2030, vilket utgör ett riktmärke i denna redovisning, men ett antal av de föreslagna investeringarna är långsiktiga och av större karaktär och erfordrar därför en längre avskrivningstid.

1.5. Metodik

Arbetet har genomförts på följande sätt:

- inventering och uppdatering av tidigare utfört investeringsarbete
- intervjuer med nyckelfunktioner inom Göteborg & Co samt Got Event
- intervjuer med arrangörer, hemmalag, föreningar och förbund
- sammanställning och analys med Programmet för Destinationsutveckling samt handlingsplanen för evenemang som målbild
- redovisning av investeringsförslag

1.6. Medverkande

Utredningsarbetet har bedrivits i samverkan med Göteborg & Co och avstämning har skett löpande med Idrotts- och föreningsförvaltningen och fastighetsägaren Higab.

Nedanstående arrangörer har intervjuats om sin syn på behov av investeringar i arenorna både produktionstekniskt och ur ett besökarperspektiv. Intervjuerna har genomförts sommaren 2022 och hösten 2023. De intervjuade har även fått möjlighet att lämna synpunkter inför slutversionen.

- Live Nation
- Luger
- FKP Scorpio
- IFK Göteborg
- Frölunda Hockey
- Göteborg Horse Show
- Göteborgs Friidrottsförbund
- Göteborgs Fotbollförbund
- E-sportarrangör
- Svenska Fotbollförbundet
- Svenska Ishockeyförbundet
- Svenska Handbollförbundet
- Burgsviksgruppen (mat- och dryck)

2. Trendanalys

Förutom nämnd konkurrens mellan städer och regioner om de attraktiva upplevelserna ser evenemangsindustrin några andra trender som påverkar framtidens upplevelser.

Arenaupplevelsen integreras i stadsrummet

Såväl inom idrott som kultur och musik går trenden mot att upplevelsen börjar utanför arenan, via så kallade fanzones eller festivalområden. Förutom att utvecklingen skapar förutsättningar för den lokala besöksnäringen, bidrar den också till ökad inkludering av lokalbefolkning. Denna utveckling kräver utrymmen och ytor, i synnerhet i närheten av arenan eller i stråken som leder till den.

Hållbarhet

Synen på evenemang som verktyg för omställning är på frammarsch, vilket inte minst syns i Göteborgs Stads program för Destinationsutveckling. Genom kommunikation kan evenemang vara effektiva kanaler för budskap som påverkar beteenden, exempel finns inom konsumtion, resvanor eller återvinning. Evenemang har en utmaning gällande besökares resor. Allt fler arrangörer, i samverkan med arena och offentliga instanser, söker påverka besökares beteenden. Göteborg är idag ledande i denna fråga, med direkt samverkan med brittiska bandet Coldplay under sommaren 2023 som färskt exempel.

Upplevelsen i fokus

Med modern teknik strävar arrangörer efter att göra evenemangsupplevelsen så spektakulär och berörande som möjligt. Det gör att produktionen idag är både omfattande och komplicerad. Därtill har den globala efterfrågan på evenemangen drivit fram allt mer tidseffektiv planering. Korta omställningstider mellan evenemang är idag A och O, och en tveklös konkurrensfördel för att få evenemang och ett av de centrala skälen till att Ullevi kunnat skapa sin position.

Säkerhet

Stora publika sammankomster är ett möjligt mål för terrorism och aktivism. I augusti beslutade Säkerhetspolisen om en höjning av terrorhotnivån, vilket har bidragit till ett mer långsiktigt förhållningssätt till samverkan och planering av förhindrande åtgärder. Konkreta exempel är att inkörningsskydd och metalldetektorer behöver installeras. Säkerhetsåtgärderna kräver allt större utrymmen i anslutning till arenan. Lärdomar efter Covid-pandemin 2020–2022 visar på vikten av flexibla stora ytor för publikflöden.

Kommersiell utveckling

Konsumenter ställer idag högre – och andra krav – på utbud. Ett allt större utbud av upplevelser, varor, mat och dryck förväntas både utanför och på arenan. Konkurrensen om evenemang leder till en snabb utveckling av de kommersiella rättigheterna. Det innebär i korthet att såväl arena som arrangör och andra partners vill skapa förutsättningar för besökarna att trivas, komma tidigare till arenan och stanna längre. Utvecklingen ställer allt större krav på ytor för exponering, restauranger och bekvämligheter eller vad det nu kan tänkas vara som i framtiden blir viktigt för besökaren. Samarbeten med sponsorer blir en allt viktigare del av evenemangen, dels ur ett finansieringshänseende, dels som ett sätt att skapa upplevelseinnehåll för besökaren.

Sammanfattningsvis pekar många trender på behovet av större ytor i framtiden. Framtida expansionsyta har blivit ett vedertaget begrepp bland arenor och mässanläggningar.

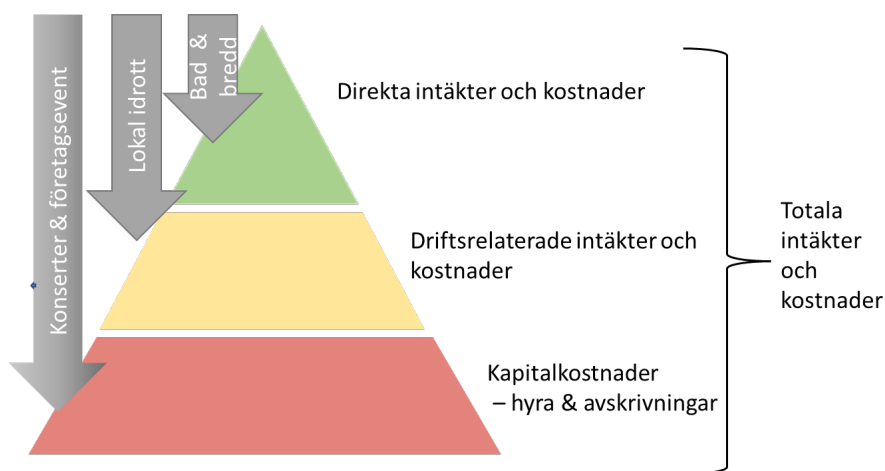
3. Anläggningarnas förutsättningar

De arenor som Got Event driver har olika förutsättningar när det gäller evenemangstyper, målgrupper, säsong, faciliteter och ekonomi. Olika evenemang lockar olika mängd besökare. Besökarens beteenden skiftar också med evenemangsinnehåll, vilket påverkar intäktsströmmarnas storlek.

Evenemang av kommersiell karaktär är centrala. De har en hög attraktionskraft och ger intäkter i form av arenahyra, intäkter från biljetthantering försäljning från mat- och dryck mm. Arrangörer av kommersiella evenemang efterfrågar också annan service och andra faciliteter.

Intäktsströmmar från kommersiella evenemang varierar mellan åren och är svåra att påverka då de exempelvis beror på sportsliga framgångar, artisters turnéplaner och publik efterfrågan. Intäkter från bredd- och skolverksamhet ger däremot ett lågt täckningsbidrag. Den största delen av bolagets kostnader utgörs av fasta kostnader, främst hyra till fastighetsägaren (Higab). I branschen gäller generellt att kapitalkostnaden överstiger arenornas intjäningsförmåga och möjliga lönsamhet – enstaka evenemang kan vara lönsamma men ”hela affären” är i regel långt ifrån balans.

Olika segments täckningsbidrag

*Figur 1, Olika segments täckningsbidrag

Det finns ingen enhetlig modell för hur ansvarsfördelning ser ut mellan operatör och fastighetsägare när det gäller investeringar och underhåll utan det skiljer sig mellan olika arenor och ägarens målsättning med verksamheten. I Göteborg är modellen att operatören (Got Event) har ett långtgående ansvar, varmed bolaget erhåller ett koncernbidrag.

För att arenorna ska kunna bidra till en attraktiv evenemangstad och leva upp till målbilden i Programmet för Destinationsutveckling, finns ett behov av att investeringar och underhållsåtgärder görs i arenorna. I avsnitt 3 beskrivs investeringsbehovet under perioden 2024–2030. Redovisningen görs per arena och med hänsyn till de i denna rapport beskrivna förutsättningar och avgränsningar.

Scandinavium

Flexibel arena för ishockey, konserter, sport och företagsevenemang. Arenan är byggd 1971 och har en kapacitet på 12.000 vid sittande sportevenemang och 14.000 stående vid konsert. Scandinavium är en multifunktionell arena med ett hemmalag i ishockey.

Ullevi

En av Europas största konsertarenor utomhus. Arenan är invigd 1958 och har en kapacitet på 75.000 besökare vid konserter och 40.000 besökare vid idrottsevenemang.

Gamla Ullevi

Nationalarena för svenska damlandslaget och hemmaarena för tre Göteborgslag. Arenan är byggd 2009 och har en kapacitet med delvis stående publik på 18.000 alternativt enbart sittande publik 16.500.

Bravida Arena

Fotbollsarena för allsvensk fotboll för både damer och herrar med konstgräs av hög kvalitet. Arenan är byggd 2015 och har en kapacitet på 4.500 sittande publik och 6.500 då kortsidorna används för ståplats. Arenan har tre hemmalag samt bredd- och skolverksamhet.

Valhalla IP

Tidigare damfotbollens hemmaarena i Göteborg och en av landets mest nyttjade konstgräsplaner. Idag används den elitmässigt för Svenska Cupen samt träningsmatcher. Konstgräs av hög kvalitet. I övrigt pågår breddidrottsverksamhet. Byggdes 1965 och har en kapacitet på 4.000 besökare.

Frölundaborg

Iscentrum för främst Frölunda Hockeys elitverksamhet samt huvudarena för CHL-spel. Arenan är även en resurs för internationella evenemang såsom JVM ishockey. Anläggningen används vissa år som reservarena för SHL-spel då Scandinavium är uppbokad med andra större evenemang som GHS, Melodifestival etc. Publikkapacitet 7.500 varav 5.000 ståplats.

Valhallabadet

Göteborgs mest besökta bad och center för simidrott. Arenan är byggd 1956 och utöver evenemangsbesökare har Valhallabadet ca 500.000 årliga badbesökare.

Valhalla Sport

Scandinaviums annex och bas för småskalig idrott. Arenan är byggd 1965, A-hallen har kapacitet för 450 sittande besökare medan B- och C- hallen saknar läktarkapacitet. Används även som annex till Scandinavium vid större evenemang.

Valhallarinken

Isrink för ungdomsidrott och träningsverksamhet. Arenan byggdes 1985. Används även som annex till Scandinavium vid större evenemang.

4. Investeringsbehov

Fastighetsägaren Higab utför traditionellt planerat underhåll av fastigheterna som takbyten, underhåll stålkonstruktioner, betongrenoveringar, utbyte ventilationsaggregat, markunderhåll etc. Got Event utför planerat underhåll för de funktioner som bolaget ansvarar för. Det kan handla om invändigt underhåll av lokaler och reparationer av evenemangsteknisk utrustning och arenamekniska installationer. Vid större utbyten av utrustning/installationer finansieras åtgärderna som reinvestering.

Nedan redogörs övergripande för investeringsbehovet per arena. Investeringarnas bidrag till uppfyllande av de strategiska målen och koppling till aktiviteter i handlingsplanen visas i matrisform i bilaga 3. Investeringarna delas in i reinvesteringar och nyinvesteringar.

Reinvestering

För samtliga anläggningar föreligger ett kontinuerligt reinvesteringsbehov. Det avser utbyten och vissa uppgraderingar av teknisk utrustning, hockeysarg, läktarstolar, konstgräs, belysning etc. samt lokalanpassningar. Utöver detta kan ingå åtgärder för att uppfylla nya krav från idrottsförbund. Reinvesteringar utgör normalt merparten av åtgärder i Got Events investeringsplaner.

Nyinvestering

Nyinvestering avser utveckling i form av förbättringar, förnyelser, utökningar etc. med syfte att tillgodose nuvarande och framtida krav och önskemål från arrangörer, besökare, samarbetspartners och ägare (Göteborgs Stad). Got Events möjligheter till nyinvesteringar inom bolagets budgetram är begränsade. I normalfallet görs endast mindre nyinvesteringar och ofta är det åtgärder som ger ökade intäkter eller mindre kostnader på kort sikt. Större satsningar som genomförts sedan bolaget bildades har oftast krävt tillskott från Staden i form av utökat koncernbidrag.

För vissa nyinvesteringar täcks driftkonsekvenser av investeringen av ökade intäkter eller lägre kostnader. Detta gäller t ex investeringar i försäljningsytor, hospitality och publikkiosker, åtgärder som oftast sker i samverkan med restauratör.

4.1. Scandinavium

Scandinavium har i sitt nuvarande skick kända och stora investeringsbehov för att på sikt kunna bibehålla attraktiviteten hos arrangörer och publik. Eftersom investeringsbeslut för ny inomhusarena förväntas tas under perioden är det dock inte realistiskt att göra några större satsningar i denna arena. En ny inomhusarena kommer att ha alla förutsättningar för att bidra stort till måluppfyllnaden i Programmet för Destinationsutveckling samt handlingsplanen för evenemang.

I avvaktan på beslut om ny inomhusarena blir inriktningen för investeringar under perioden fram till 2030 att bibehålla evenemangen och besökstalen på dagens nivå, vilket innebär att främst reinvesteringar som beskrivs ovan genomförs men även åtgärder med hänsyn till det skärpta säkerhetsläget. Utöver detta görs vissa satsningar av kommersiell karaktär som till exempel försäljnings- och hospitalitytor av olika slag om de bedöms som lönsamma under den korta avskrivningsperioden fram till dess att en ny arena är på plats. Kraven från eventbesökare förändras kontinuerligt och för att möta dessa behov och säkerställa marknadsandelar inför kommande arena krävs vissa insatser.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 50–60 Mkr.

Nyinvesteringar

- **Säkerhet & teknik**

Investeringsnivå: 5–10 Mkr.

- **Försäljningsytor & hospitality m.m.**

Här avses satsningar på publika försäljningsställen i foajé och nya bar- och restaurangytor.

Investeringsnivå: 20–30 Mkr.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 75-100 Mkr

4.2. Ullevi

Ullevi är Nordens största konsertarena och en av de största sportarenorna, men saknar hemmalag. Stadion är attraktiv för nationella och internationella megakonsorter och har tack vare tidigare genomförda förnyelseinvesteringar (kapacitet, säkerhet och flexibilitet) kunnat nå den position den har idag.

Omgivande stadsdel är också under stark utveckling med kommande bebyggelseförtätningar för både verksamheter och boende, vilket innebär mer folk som rör sig i området dag som kväll. Kravet på att tillhandahålla en levande och innehållsrik anläggning med brett utbud och god standard ökar med anledning av nya företagsetableringar och ett ökat folkliv.

För att kunna bibehålla och utveckla dagens verksamhet bedöms nedanstående investeringsåtgärder som angelägna under perioden.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 60–70 Mkr.

Nyinvesteringar

- **Innerplan – beläggning/underlag**

För att få ett ökat nyttjande av arenan kan det komma att krävas en ombyggnad av innerplan med nytt underlag. Ett förslag är att naturgräsplanen konverteras till konstgräs. Då kan bollplanen bli ett kompletterande alternativ för elitfotboll för stadens fotbollslag i

samspel med Gamla Ullevi och Bravida Arena. Anläggningen kommer även periodvis kunna upplåtas för breddfotboll, vilket gör att det finns en central konstgräsarena även efter rivningen av Valhalla IP.

Det är också tänkbart att demontera friidrottsbanan och hårdgöra ytan med asfalt. Åtgärden skulle innebära en enklare hantering vid uppbyggnad av konserter. Om Göteborg värvar internationella friidrottsevenemang kan man vid det tillfället installera en temporär friidrottsbana på asfaltytan och anlägga en tillfällig naturgräsplan ovanpå konstgräset.

Åtgärderna håller på att utredas av bolaget i samverkan med idrottsförbunden för fotboll och friidrott.

Investeringsnivå: 15–20 Mkr.

- **Utveckling utvändigt markområde**

En viktig åtgärd både för att förstärka arenans evenemangsfunktioner, säkerhet och identitet, men även ett betydande bidrag till stadsutvecklingen i staden och ett sätt att aktivera denna del av evenemangsstråket för att få en mer levande och tillgänglig arena året om.

Investeringsnivå 150 Mkr.

Med koppling till samma utvecklingsidé föreslås att påbörja aktiveringen av västra delen av Ulleviplattan, entrétrappor och Hamburgerdäck. Denna del av markområdet och Ullevi kommer att utvecklas innehållsmässigt och få ett ökat utbud för användning även till vardags.

Investeringsnivå: 10 Mkr.

- **Uppgradering publikkiosker och försäljningsytor**

En angelägen åtgärd för att förbättra publikservice både kapacitets- och kvalitetsmässigt. En åtgärd som sker i samverkan med restauratör.

Investeringsnivå: 60–70 Mkr.

- **Utökning lokaler för omklädning, arrangörsrum, artistloger etc.**

Lokalbrist är ett återkommande problem vid stora evenemang. Åtgärden innebär att lokaler moderniseras och byggs ut för arrangörernas behov. En utökning är också ett indirekt krav för att kunna värva stora idrottsevenemang i framtiden.

Investeringsnivå: 40–50 Mkr

- **Uppgraderad teknik**

Ett samlingsbegrepp som avser areateknik (ljudanläggningar, LED-skärmar, TV-trunkar) och olika former av teknisk infrastruktur; digitala system, fibernät etc. En nödvändighet för att arenan ska anpassa sig till arrangörernas och publikens behov och för att kunna utveckla nya former av evenemang.

Investeringsnivå: 50–60 Mkr.

- **Uppgradering planbelysning**

Den nuvarande planbelysningen byts ut till modern LED-baserad. Åtgärden innebär att belysningen uppfyller kraven för internationella sportevenemang. Belysningen kan också programmeras för olika scenarier och användas för att samverka med konsertarrangörernas ljusanläggning och därmed skapa förhöjda effekter för bättre publikupplevelser. En modern anläggning förbättrar även publiksäkerheten under konsert då hela eller delar av belysningen kan snabbupptändas om en situation skulle uppstå.

Investeringsnivå: 20–30 Mkr.

- **Elkraftutbyggnad**

Vid konserter och större sportevenemang hyr man in dieseldrivna mobila kraftverk för att kunna tillgodose behovet av elkraft till arrangörens utrustningar såsom ljudanläggning, scenljus, videoskärmar, OB-bussar etc. En satsning på en utbyggnad av arenans egen elkraftkapacitet med nytt ställverk, för att försörja dessa funktioner istället för fossildrivna kraftverk, innebär en minskad klimatpåverkan och en rationellare evenemangsdrift.

Investeringsnivå: 20–30 Mkr

- **Uppgradering konferensanläggning**

De nuvarande konferens- och restauranglokalerna är byggda i mitten av 1980-talet och är i stort behov av modernisering. Anläggningen är ett skyltfönster för arenan för många besökare till vardags och samtidigt en viktig hospitalityfunktion vid stora evenemang. En åtgärd som sker i samverkan med restauratör.

Investeringsnivå: 50–60 Mkr.

- **Tillgänglighetsåtgärder**

Arenan behöver höja nivån inom detta område. Dels för att uppfylla de krav en modern anläggning förväntas ha, dels för att kunna värva stora idrottsevenemang. Det kan handla om åtgärder som nya rullstolsläktare och hissar, entréfunktioner, skyltning, ljudsystem etc.

Investeringsnivå: 20–30 Mkr

- **Serviceyta Valhalla IP – förbättrade servicefunktioner**

Området närmast Ullevi på ca 18 000 m² är en väsentlig yta för Ullevis funktionalitet och därmed en nödvändighet för att kunna ha stora evenemang på arenan. Området förses med utökad service för arrangörernas personal, förstärkt elkraft, laddstationer, belysning etc.

Investeringsnivå: 20 Mkr

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 515 – 600 Mkr

4.2.1 Ullevis utveckling på längre sikt

Ullevis utmaning i framtiden är att kunna utöka evenemangssäsongen för att få fler evenemang och andra typer av evenemang. En säsong som omfattar både vår, sommar och höst skulle ge möjlighet att genomföra fler evenemang inom både konsert- och sportsegmentet. Ullevi skulle även åter kunna bli en fotbollsarena för de större matcherna både nationellt och internationellt.

För att möjliggöra detta krävs satsningar på ökad flexibilitet och kapacitet samt att ytterligare förbättra publikservice och komfort.

Flexibiliteten och kapaciteten kan öka genom att kortsidesläktarna byggs om till större och skjutbara läktare med tak. Långsidorna kompletteras med tak över alla läktarplatser.

För att bidra till stadslivet året om skulle restauranger, barer, musiklokaler m.m. kunna etableras genom ombyggnad av befintliga lokaler samt i nya tillbyggnader mot Skånegatan.

Ullevisbyggnaden kan kompletteras med en tillbyggnad på hela det idag utvändiga backstageområdet vid Mölndalsån. En tillbyggnad medger förbättrade driftsfunktioner i bottenplan, men i övrigt kan byggnadskroppen innehålla kommersiella delar som restauranger, konferenslokaler, hotell etc.

Det är också angeläget att Levgrensvägen förändras från dagens genomfartsväg till en lågfartsgata som vid evenemangstillfällen enkelt kan stängas av och utgöra en del av ett evenemangstorg.

Ullevi skulle därmed bli en högklassig utomhusarena för evenemang inom både sport och musik.

Got Event kommer i samverkan med fastighetsägaren Higab genomföra förstudier och andra utredningar för att tydligare kunna belysa utvecklingsidéerna med avseende på verksamhetsinnehåll, utformningsförslag, stadsbyggnadsfrågor, teknik, investeringsnivå, intäkter, driftkostnad etc.

4.3. Gamla Ullevi

Fotbollsarenan Gamla Ullevi används i nuläget maximalt för matchverksamhet. Anläggningen nyttjas av tre elitlag herr i Allsvenskan/Superettan och av svenska damlandslaget. En jämförbar fotbollsarena i Sverige med vanligtvis ett elitlag har en tredjedel så mycket användningstid. Bedömningen är dock att Gamla Ullevi bör kunna hålla samma antal evenemang som i nuläget, men att det finns potential att öka publikmässigt. För att uppnå detta behöver anläggningen förstärkas och utvecklas i ett flertal avseenden. Främst handlar det om publikytor, service och hospitalityfunktioner.

En annan parameter som kan påverka investeringsnivån är arenans vibrations-problematik och störningar till omgivningen orsakat av hoppande publik på norra (och ev. även södra kortsidan). När och om framtida åtgärder krävs beror mycket på miljömyndighetens bedömning, publiktal och publikens agerande på aktuella läktaravsnitt. Sannolikt kommer problemen öka snarare än minska. Se nedan *Gamla Ullevis utveckling på längre sikt*.

Reinvesteringar

Utbyte och uppgraderingar av exempelvis teknisk utrustning, gräsmatta, läktarstolar och belysning samt lokalanpassningar. Utöver detta kan erfordras åtgärder för att uppfylla nya krav från idrottsförbund. Investeringarna hanteras normalt i Got Events årliga investeringsplaner.

Investeringsnivå 20–30 Mkr.

Nyinvesteringar

- **Etage med publikbar norra kortsidan**

Liknande publikytor finns på många arenor både i Sverige och utomlands. Servicen för den trogna hemmaklacken förbättras.

Investeringsnivå: 10–20 Mkr.

- **Utbyggnad Bar Allians och utveckling Matchbaren**

Förbättring och utveckling av i dag bristfälliga hospitalityfunktioner och publikservice på östra sidan.

Investeringsnivå: 10–20 Mkr

- **Inbyggd publikramp västra långsidan**

Publikytorna på västra långsidan är helt oskyddade för väder och vind. En inbyggnad av publikrampen förbättrar publikupplevelsen och skyddar dessutom byggnaden underhållsmässigt.

Investeringsnivå: 20–30 Mkr

- **Uppgraderad teknik**

Ett samlingsbegrepp som avser arenateknik (ljudanläggningar, LED, TV-trunkar) och olika former av teknisk infrastruktur; digitala system, fibernät etc.

En nödvändighet för att arenan ska anpassa sig till arrangörernas och publikens behov.

Investeringsnivå: 30–40 Mkr

- **Tillgänglighetsåtgärder**

Arenan behöver höja nivån inom detta område. Dels för att uppfylla de krav en modern fotbollsarena förväntas ha, dels för att kunna värva stora fotbollsevenemang. Det kan handla om åtgärder som nya rullstolsläktare och hissar, entréfunktioner, skyltning, ljudsystem etc.

Investeringsnivå: 10–20 Mkr

- **Säkerhet och skalskydd**

Investeringsnivå: 5-10 Mkr

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 105 – 170 Mkr

4.3.1 Gamla Ullevis utveckling på längre sikt

På lång sikt behöver arenan förbättras och förstöras för att i framtiden vara ett gångbart alternativ för elitfotbollen både nationellt och internationellt.

Utbyggnad

Arenan behöver uppgraderas både i publiktal och servicemässigt. Bedömningen är att arenan behöver öka publikkapaciteten med ca 5.000, vilket innebär en sittplatskapacitet på 21.500 (jfr Vileda Stadion i Malmö som har kapacitet 21.000).

Mer publik innebär automatiskt fler kiosker, toaletter etc. En utbyggnad innebär även att arenan kan förbättra publikservice för de befintliga delarna. Den nuvarande huvudrestaurangen utökas vilket också ger bättre möjligheter att lokalerna kan användas för konferenser, tillställningar m.m.

Kapaciteten och servicen för funktionshindrade förbättras bl.a. ökar antalet rullstolsplatser betydligt och med bättre platser. Hissar installeras till de olika publikplanen. Byggnaden får en ny väderskyddande fasad vilket även minskar underhållsbehovet på sikt.

Vibrationsåtgärder

Problemen med vibrationer som alstras av hoppande publik på norra läktarsidan måste få en permanent och tillfredställande lösning. Installerade vibrationsdämpare har förbättrat den ursprungliga situationen från det arenan var ny, men överskridanden av tillåtna värden sker alltjämt. Arenans publikkapacitet kan inte nyttjas till fullo med dessa förutsättningar.

Nuvarande situation innebär att verksamheten lever i ovisshet om myndigheten ska besluta om verksamhetsförbud. Vid ett verksamhetsförbud måste matcher flyttas och spelas på en reservarena. Rent praktiskt kan det till exempel innebära att IFK Göteborg får flytta alla sina toppmatcher till Ullevi eller Borås Arena.

Det senaste året har problem uppstått i bostäder också söder om arenan, vilket skulle kunna innebära att även den södra läktaren behöver åtgärdas.

Den permanenta lösningen som föreslås åtgärda vibrationsproblematiken på kortsidorna är en beprövad grävpåleteknik. Det är samma metod som användes vid grundförstärkningen av Ullevi på 1990-talet. Genom installation av grävpålar ner till fast berg löste man problemen med vibrationer från hoppande publik på innerplan.

Åtgärderna sker lämpligen i samband med en utbyggnad av arenan om inte framställda myndighetskrav och dess konsekvenser innebär ett tidigareläggande av åtgärd.

4.4. Bravida Arena

Fotbollsklubben BK Häcken är arenans primära hyresgäst. Klubbens verksamhet har expanderat betydligt sedan anläggningen invigdes 2015. Bland annat har elitlag på damsidan tillkommit. Även publiktalen har ökat stort under dessa år. Klubben har dessutom haft framgångar med sin elitverksamhet vilket inneburit spel i UEFA:s fotbollsligor.

Arenan är relativt ny och sedan tillkomsten 2015 har det skett en del kompletteringar. Inga större investeringsåtgärder har tidigare bedömts erfordras de närmaste åren utan endast reinvesteringar i nivån 10–20 Mkr.

Den ovan nämnda expansionen av klubbens verksamhet har delvis förändrat förutsättningarna. Behovet av en ökad publikkapacitet bedöms nu vara så angeläget att en utbyggnad kan behöva ske under perioden. En utbyggnad från dagens 4.500 sittande publik till ca 10.000 anses vara optimalt för klubben inför framtiden.

I pågående detaljplanearbete för området kring Bravida Arena, kommer Higab att säkerställa att en framtida bygg rätt för en utökad arena kan medges.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 10–20 Mkr.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 10 -20 Mkr

Eventuell utbyggnad av arenan under perioden kan tillkomma, men investeringsåtgärden hanteras i så fall separat.

4.5. Valhalla IP (fotbollsarenan)

Fotbollsarenan på Valhalla IP uppfyller de sportsliga kraven för elitfotboll, men har i övrigt många brister vad gäller omklädningsutrymmen, mediafaciliteter, publiktoaletter och hospitalityfunktioner. Om anläggningen fortsatt ska svara upp till de krav som ställs på en elitarena erfordras relativt omfattande investeringar. Med anledning av pågående planering av ett nytt centralbad föreslås dock inga förnyelseinvesteringar.

På initiativ av Got Events styrelse har en parallell utredning kring *Fotbollens utveckling på kort och lång sikt, se bilaga 2, genomförts* i samverkan med idrotts- och föreningsförvaltningen. Här konstateras att Valhalla IP måste ersättas.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 10–20 Mkr.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 10 – 20 Mkr

4.6. Frölundaborg

Inriktningen är att bibehålla nuvarande driftstatus på Frölundaborg.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 10–20 Mkr.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 10 – 20 Mkr

Det kan under perioden komma att ske satsningar i Frölundaborg i hyresgästen Frölunda Hockeys regi. Bland annat planerar klubben en omfattande tillbyggnad med träningshall på arenans norra långsida, utökade kansliutrymmen etc. Det blir i så fall investeringar som Frölunda Hockey avser att finansiera.

4.7. Valhallabadet

Med anledning av pågående planering av ett nytt centralbad föreslås inga förnyelseinvesteringar i Valhallabadet. Endast åtgärder för att möjliggöra nuvarande verksamhet, vilket innebär att det endast är reinvesteringar som utförs. Eftersom fastigheten är i dåligt skick förutsätts också att byggnadens funktionalitet fortsatt säkerställs genom fastighetsägaren Higabs underhållsarbete.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 10–20 Mkr.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 0 – 10 Mkr

4.8. Valhalla Sport

Endast åtgärder för att möjliggöra nuvarande verksamhet, vilket innebär att det endast är reinvesteringar som utförs.

Reinvesteringar

Investeringsnivå: 0–10 Mkr.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 0 – 10 Mkr

4.9. Valhallarinken

Endast åtgärder för att möjliggöra nuvarande verksamhet, vilket innebär att det endast är reinvesteringar som utförs.

Sammanlagt bedömt investeringsbehov under perioden 2024-2030: 0 – 10 Mkr

4.10. Sammanställning investeringsbehov

En summering av det sammanlagda investeringsbehovet ges i nedanstående tabell. (Mkr)
Till varje arena anges även inriktning för fortsatt drift och verksamhet baserat på föreslagna investeringar; bibehålla nuvarande driftstatus och verksamhet eller utveckling av driftstatus och verksamhet.

Arena	Behov reinvesteringar 2024- 2030	Behov av nyinvesteringar 2024- 2030
Scandinavium (bibehålla nuvarande driftstatus tills ny arena är på plats)	50 – 60	25 – 40
Ullevi (utveckla)	60 – 70	455 – 530
Gamla Ullevi (bibehålla, utveckla)	20 – 30	85–140
Bravida Arena (bibehålla)	10 – 20	---
Valhalla IP (bibehålla)	10 – 20	---
Frölundaborg (bibehålla)	10 - 20	---
Valhallabadet (bibehålla)	0 – 10	---
Valhalla Sport (bibehålla)	0 - 10	---
Valhallarinken (bibehålla)	0 - 10	---
Summa	160 – 250 30 Mkr/år <i>(23 – 36 Mkr/år)</i>	565 – 710 91 Mkr/år <i>(81 – 101 Mkr/år)</i>

5. Sammanfattning och slutsats

Besöksnäringen är viktig för Göteborg som destination där de stora evenemangen är en av Göteborgs styrkor. Enligt inriktningen i Kommunfullmäktiges budget 2024 ska Göteborg fortsätta att locka världsartister och andra högkvalitativa och intressanta evenemang och att rimliga ytor för dessa evenemang ska tillgodoses. För att Göteborg fortsatt ska vara en attraktiv destination med högkvalitativa och intressanta evenemang krävs att investeringar görs i och kring arenorna.

Detta uppdrag från Kommunfullmäktige, beskrivet i denna behovsstudie, har uppfattats som att det är en översiktlig behovsbeskrivning som ska tas fram som innehåller förslag på vilka investeringar som krävs för att arenorna på bästa sätt ska bidra till att öka destinationen Göteborgs attraktionskraft. Utgångspunkten är Program för Destinationsutveckling och tillhörande handlingsplan för evenemang. Rapporten är en behovsstudie utifrån den samlade bilden från arrangörer och publik, vilka investeringar som krävs i och kring arenorna fram till 2030. Finansieringsfrågan har inte berörts i behovsstudien.

Det totala investeringsbehovet under perioden är drygt 121 Mkr per år. Förenklat kan sägas att den investeringsnivå Got Event har möjlighet att genomföra varje år motsvarar reinvesteringsbehovet dvs 30 Mkr. Om man antar att nyinvesteringar motsvarande 600 Mkr genomförs, innebär det med en kalkylränta på 2.5% och en genomsnittlig avskrivningstid på 20 år, en tillkommande kapitalkostnad på i storleksordning 40 Mkr per år (annuitet). För enkelhetens skull har här antagits att investeringarna aktiveras vid ett tillfälle.

Vissa av nyinvesteringarna genererar ökade intäkter/minskade kostnader. I denna utredning har inte djupare analyserats vad den årliga nettokostnaden skulle bli, men man kan översiktligt anta att åtgärderna kan finansiera 5–10 Mkr av den tillkommande kapitalkostnaden.

Ullevi är den arena som har störst påverkan på uppfyllandet av Programmet för Destinationsutveckling samt potential att fortsatt utvecklas och locka stora evenemang till destinationen Göteborg. Arenan är idag attraktiv för både nationella och internationella megakonsert, men behöver utvecklas för att möta den ökande konkurrensen från andra arenor. För att bibehålla och öka antalet evenemang och evenemangsbesökare är det nödvändigt att investera i de föreslagna åtgärderna, t e x i publikkiosker och försäljningsytor, uppgradera teknik mm. Dessa investeringar möjliggör även en förlängd säsong där arenan kan nyttjas utanför nuvarande evenemangssäsong. Det är också viktigt att serviceytor på Valhalla IP kan säkerställas för Ullevi's framtida funktionalitet. Utveckling av utvändigt markområde är viktig för att bidra till den pågående stadsutvecklingen inom evenemangsstråket med kommande bebyggelse och därmed ett ökat folkliv även mellan de stora evenemangen. Ett levande markområde utanför Ullevi bidrar till ett attraktivt evenemangsstråk även i vardagen.

De föreslagna åtgärderna i denna behovsstudie kommer att bidra till måluppfyllnaden i Programmet för Destinationsutveckling samt handlingsplanen för evenemang, se bilaga 3.

Fotbollens utveckling på kort och lång sikt

- Göteborgsfotbollens framtida investeringsbehov

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Uppdragets syfte.....	3
1.3 Avgränsningar	4
1.4 Kopplingar till styrande dokument och angränsande uppdrag	4
2 Metod	6
3 Nulägesbeskrivning.....	7
3.1 Fotbollen i Sverige	7
3.2 Fotbollen i Göteborg	8
3.3 Elitföreningar i Göteborg	9
3.4 Evenemang.....	9
4. Göteborgs infrastruktur för fotboll och dess nyttjande.....	11
4.1 Elitarenor.....	11
4.2 Anmällda lag inom Göteborgsfotbollen	11
4.3 Uthyrda timmar	12
4.4 Nyttjandegrad per arena	13
5 Förväntad utveckling.....	16
5.1 Tävlings- och arenakrav från fotbollens organisationer driver utveckling.....	16
5.2 Konsekvenser per arena.....	16
6. Slutsatser	20

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Göteborgs Stads budget 2022 har Kommunfullmäktige gett Got Event i uppdrag att tillsammans med Göteborg & Co ta fram förslag på investeringar i och kring arenorna med målsättningen att evenemangsstrategin ska upprätthållas. Målbilden i evenemangsstrategin är att upplevelsedestinationen ska vara en ”internationell förebild som alltid utmanar hållbarhetsbegreppet i alla delar genom att verka för en destination som erbjuder hållbara, attraktiva och unika upplevelser. I april 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om att planera för ny arena och stadsutveckling i evenemangsområdet samt parallellt utreda en om- och tillbyggnad av Scandinavium. Beslutet omfattar även ny detaljplan för att möjliggöra ett centralbad och stadsutveckling norr om Valhallagatan, vilket kommer påverka Valhalla IP (VIP) och dess verksamhet. Mot denna bakgrund gav Got Events styrelse VD ett tilläggsuppdrag att utreda fotbollens utveckling på kort och lång sikt.

Göteborg har centralt belägna arenor, vilket utgör en unik konkurrensfördel för evenemangsstaden och som starkt bidrar till besöksnäringen i Göteborg. De arenor som bedöms ha störst påverkan på evenemangsstrategins uppfyllandegrad är Ullevi och Scandinavium men samtliga bidrar. Y

Ett starkt föreningsliv, med både bredd och elit, ger också förutsättningar för att kunna söka större mästerskap. I nuläget finns sex hemmalag i fotboll på de arenor som Got Event drifvar. Gamla Ullevi är hemmaarena för svenska damlandslaget i fotboll. Förutom landslaget är Gamla Ullevi matcharena för IFK, ÖIS och GAIS. VIP är ett viktigt nav för fotboll, både elit och bredd samt används även vid stora årligen återkommande evenemang som Gothia Cup och Partille Cup. Arenan är godkänd för spel i Superettan herrar samt för Allsvenskan damer. Arenan används under dagtid även för skolidrott och fotbollsgymnasier. Bravida Arena är hemmaarena för BK Häckens dam- samt herrlag och från 2022 även BK Utsikten. Ullevi har inget hemmalag men fungerar som reservarena alternativt används för större planerade matcher.

Göteborg har också årligen återkommande Gothia Cup som en av världens största ungdomsturneringar i fotboll och som har behov av både de stora elitarenorna samt breddarenorna för sitt genomförande.

Got Event ansvarar för stadens evenemangs- och elitarenor. Idrott- och Föreningsförvaltningen (IoFF) ansvarar för breddidrottsarenor upp till division 1. Got Event svarar för Bravida Arena och Valhalla IP där elitföreningarnas verksamheter har förtur, därefter läggs breddidrottens bokningar in via det stadengemensamma bokningssystemet Bookmaker. Efter att träningstiderna är fördelade av Göteborgs fotbollsforbund är IoFF navet för övrig bokning på arenorna.

Svenska Fotbollsforbundet står bakom två olika regelverk: dels [Tävlingsregler](#), dels av [Arenakrav](#) för respektive serie. Tävlingsreglerna är lika men arenakraven skärps för varje serie högre upp i seriesystemet.

1.2 Uppdragets syfte

Syftet är att inventera, analysera och konkretisera Göteborgsfotbollens utveckling på kort och lång sikt samt hur denna matchar framtida investeringsbehov i arenorna med hänsyn till kommunfullmäktiges uppdrag i budget 2022:

”Got Event får i uppdrag att i samarbete med Göteborg & Co ta fram förslag på vilka investeringar som behöver göras i och kring befintliga arenor för att upprätthålla evenemangsstrategin”.

1.3 Avgränsningar

Uppdraget behandlar inte frågor om driftformer eller huvudägare till de olika arenorna. Utredningen har avgränsats till Allsvenskan, Damallsvenskan, Superettan och Dam Ettan. De division ettan-lag som berörts är de som spelar på Valhalla IP. Således ingår ej klubbar i denna division som spelar på andra av anläggningar i Göteborg såsom t ex Torslanda IK. I vissa fall inkluderas Ruddalen IP då anläggningen planeras uppdra en nivå.

1.4 Kopplingar till styrande dokument och angränsande uppdrag

Göteborgs Stads program för Destinationsutveckling 2022-2030

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling syftar till att tydliggöra och stärka Göteborgs Stads samlade arbete med att främja utvecklingen av en hållbar destination. Programmet har formulerat fyra genomgående strategier för att uppnå de totalt åtta målen. En av dessa strategier är att *”Stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur”*.

I strategin fastslås bland annat att *”inom destinationsutveckling utgörs besöksnäringens infrastruktur av exempelvis arenor och anläggningar för möten, mässor, boende, kultur, idrott, handel och restauranger, samt parker, vägar och transporter. [...] Att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor, är en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan. Infrastrukturen är således ett grundfundament för besöksnäringens hållbara tillväxt och en förutsättning för destinationens starka konkurrenskraft”*.

Konkret påbjuder programmet att Göteborgs Stad ska uppnå önskad utvecklingen exempelvis genom att *”utveckla stadens utbud av arenor, scener och anläggningar för såväl idrott som kultur, för bredd och spets, för daglig verksamhet och enstaka eller återkommande evenemang och möten”*.

Ny Arena och stadsutveckling i evenemangsområdet samt Nytt Centralbad

Göteborg behöver nya arenor för att fortsätta vara en konkurrenskraftig och attraktiv evenemangsstad. Kommunfullmäktige har fattat beslut om att planera för en ny arena och stadsutveckling i evenemangsområdet kring Valhallagatan. Huvudförslaget är en ny multiarena på Scandinaviums tomt med annex och sporthallar i anslutning till denna, samt placering av ett nytt centralbad norr om Valhallagatan. Dessutom planeras evenemangsområdet kring Valhallagatan utvecklas till en levande och attraktiv stadsdel med trygga gatumiljöer, liv och rörelse, samtidigt som staden byggs ihop. Burgårdsparken ska bevaras och utvecklas till en integrerad och tillgänglig grönyta.

Detta kommer att bland annat att påverka Valhalla IP, som idag fyller en viktig funktion för bredd- och elitfotbollen. Det är dock, i skrivande stund, för tidigt att presentera en tidplan. Byggnadsnämnden har som uppdrag att ta fram ett planprogram för områdets utveckling till en levande stadsdel med både bostäder och verksamheter.

Göteborgs Stads idrottspolitiska program 2023–2030

Göteborgs Stads idrottspolitiska program syftar bland annat till att stärka Göteborg som levande idrottsstad och bidra till en ökad fysisk aktivitet, en starkt föreningsidrott och en jämlik hälsa. Som två av fyra målområden pekar programmet på betydelsen av *”ett stort och varierat utbud av idrottsanläggningar”* och att *”Göteborg ska vara en attraktiv stad för idrottsevenemang och elitidrott”*.

För att uppnå ett stort och varierat utbud av anläggningar föreslår programmet bland annat, som en prioriterade strategier, att *”Göteborgs Stad ska sträva efter att befintliga idrottsanläggningar och idrottsområden bevaras och utvecklas i takt med att staden växer”* och att *”Göteborgs Stad ska utveckla stödet till och samverkan med idrottsföreningar och andra aktörer som vill bygga eller ha driftansvaret för idrottsanläggningar”*.

För att nå målet om en attraktiv evenemangs- och elitidrottsstad föreslår programmet att *”Göteborgs stad ska sträva efter att utforma och anpassa idrottsanläggningar på ett sätt som skapar kapacitet för idrottsevenemang och elitidrott”* som en av de prioriterade strategierna. I linje med den senare strategin framhålls att *”en förutsättning för att arrangera idrottsevenemang, särskilt större evenemang på elitnivå, är idrottsanläggningar som har tillräcklig kapacitet och som motsvarar föreningsidrottens och besökarnas behov. Kapaciteten kan handla om läktare, logistik, förtäring och digital infrastruktur liksom olika idrottsliga behov när det handlar om elitnivå. Det är viktigt att det finns ett idrottsevenemangs- och elitidrottsperspektiv när nya idrottsanläggningar utformas samt att befintliga idrottsanläggningar i möjlig mån anpassas för idrottsevenemang och elitidrott”*.

2 Metod

Arbetet har projektletts av Got Event och Idrotts- och Föreningsförvaltningen och har genomförts i en struktur med Styrgrupp och Referensgrupp. Två styrgruppsmöten har hållits och löpande avstämningar med referensgruppen skett.

Styrgrupp:

Lotta Nibell, vd, Got Event
Henrik Jutbring, evenemangschef, Got Event
Marita Kärnstrand, chef Ekonomi & Verksamhetsstyrning, Got Event
Lotta Lidén Lundgren, tf direktör, IoFF

Referensgrupp:

Madeleine Eriksson, evenemangsutvecklare, Göteborg & Co
Bert Andersson, ordförande, Göteborgs Fotbollförbund

Projektledare:

Josip Baric, evenemangsledare, Got Event
Martin Maros, verksamhetsutvecklare, IoFF

Behovsanalysen har genomförts i tre steg. Först identifierades de aktörer som påverkas av, eller påverkar elitarenornas utveckling. Därefter genomfördes semistrukturerade intervjuer med representanter som aktörerna utsett. I det sista steget genomfördes en systematisk analys av materialet i förhållande till elitarenorna i Göteborg.

Studiens intervjuunderlag			
<i>Aktör</i>	<i>Representant</i>	<i>Titel</i>	<i>Intervjudatum</i>
Svenska Fotbollförbundet	Bert Andersson	Vice ordförande	2022-07-19
Ettanfotboll	Jimmy Fors	Utvecklingschef	2022-05-10
Göteborgs Fotbollsförbund	Lotta Gustavsson	Tävlingsansvarig	2022-05-10
Svensk Elitfotboll	Ola Rydén	Liga ansvarig	2022-05-11
Elitfotboll Dam	Ulrika Nilsson	Anläggningsansvarig	2022-07-20
Gothia Cup	Lena Rönnefors	Turneringsledare	2022-05-19
BK Häcken	Marcus Jodin	Klubbdirektör	2022-05-15
BK Häcken	Johan Zachrisson	Suppl. styrelse	2022-05-15
IFK Göteborg	Håkan Mild	Klubbdirektör	2022-06-10
IFK Göteborg	Richard Berkling	Ordf.	2022-06-10
GAIS	Magnus Sköldmark	Klubbdirektör	2022-05-30
Örgryte IS Fotboll	Nicklas Allbäck	Klubbdirektör	2022-07-26
Örgryte IS Fotboll	Björn Nilsson	Evenemangsansvarig	2022-07-26
Utsikten BK	Ingemar Lundin	Klubbdirektör	2022-05-27
Utsikten BK	Björn Jarkvist	Ordf.	2022-05-27
Göteborgs Damers fotbollsförening	Tomas Simonsson	Samordnare	2022-05-27
Göteborgs Damers fotbollsförening	Fredrik Ries	Ordf.	2022-05-27
Qviding/Frätorp IF	Jannik Biljani Winter	Klubbdirektör	2022-05-31
Qviding/Frätorp IF	Carl-Magnus Strömberg	Styrelse	2022-05-31

3 Nulägesbeskrivning

3.1 Fotbollen i Sverige

I Sverige fanns under 2022 nära 3.000 föreningar med 1,2 miljoner aktiva som spelare, ledare, domare etc. Av de ca 350.000 registrerade spelarna över 15 år, var ungefär 100.000 damer. Inom elitfotbollen finns fyra organisationer som driver utvecklingen, framförallt inom tävling, kommersiell utveckling och säkerhet på arenorna. Deras arbete får en succesiv påverkan på hur arenor och anläggningar behöver utformas för att uppnå rätt klassning.

Svenska Fotbollsförbundet

Svenska Fotbollsförbundet bildades den 18 december 1904, och är Sveriges största specialidrottsförbund. Svenska Fotbollsförbundet har till uppgift att främja och administrera fotbollen i landet och att företräda den utom landet. Förbundet skall också arbeta för en dopingfri fotbollidrott.

Fotbollens föreningar har sammanlagt ungefär en miljon medlemmar av vilka cirka 600.000 aktiva spelare. Tillsammans står dessa för en tredjedel av den samlade svenska idrottsrörelsens aktiviteter. Svenska Fotbollsförbundets övergripande mål är att nationalsporten fotboll ska förbli Sveriges största och ledande idrott. Vi ska hålla samman elit och bredd och ha en ekonomi i balans. Våra A-landslag ska kvalificera sig för de stora mästerskapen och på damsidan är målet medalj.

SvFF står bakom två olika regelverk: dels [Tävlingsregler](#), dels av [Arenakrav](#) för respektive serie. Tävlingsreglerna är lika men arenakraven skärps för varje serie. I dagsläget har både herr- och damsidan regelverk för tre elitnivåer; allsvenskan, Superettan och Division 1 på herrsidan och motsvarande på damsidan. Förändringar av regelverken är en drivande faktor bakom krav på utveckling av anläggningar och arenor (jfr klassningen av Ruddalen IP).

Föreningen Svensk Elitfotboll

Föreningen Svensk Elitfotboll är en intresseorganisation för de 32 klubbarna i Allsvenskan och Superettan. Uppdraget är att driva utvecklingen av den nationella herrelitfotbollen; sportsligt, ekonomiskt, kommersiellt och administrativt. Genom gemensamma avtal ska Svensk Elitfotboll bidra till att ge elitföreningarna förbättrade ekonomiska förutsättningar med siktet inställt på internationella framgångar för svensk klubb fotboll i de av UEFA arrangerade europeiska cuperna.

Svensk Elitfotboll medverkar genom marknadsföring och kommunikation till att skapa publikintresse för klubb fotboll på elitnivå. Svensk Elitfotboll och dess medlemsföreningar verkar mot våld, diskriminering på grund av hudfärg, kön, ursprung, religion och ålder.

Ettanfotboll

Ettanfotboll drivs av Föreningen Ettanfotboll. Föreningen Ettanfotboll är en intresseorganisation för de 32 klubbarna i Ettan. Uppdraget är att driva utvecklingen av den semiprofessionella fotbollen; sportsligt, ekonomiskt, kommersiellt och administrativt.

Elitfotboll Dam grundades 1978 och är intresseorganisationen för föreningarna i Damallsvenskan och Elitettan. Elitfotboll Dam arbetar för att utveckla elitfotboll för dagens och morgondagens stjärnor samt skapa förutsättningar för flickor att spela fotboll på samma villkor som killar. Dessutom är målsättningen att de svenska ligorna ska ha föreningar i världsklass.

3.2 Fotbollen i Göteborg

Under 2000-talet har klubb fotbollen sett en snabb kommersiell utveckling. På europeisk nivå har klubbar med störst ekonomiska muskler vunnit mark. Den inhemska fotbollen har gått samma väg, där klubbar med ekonomiska resurser kommit att dominera utvecklingen, även om det ibland dyker upp ett och annat "Åshöjden", vars framgångar oftast blir kortvariga.

Allsvenskan gick under denna period från en liga som kunde konkurrera till att bli mer perifer. Det har bland annat lett till att svenska klubbar har varit förhållandevis osynliga i de europeiska cuperna. I dag är svenska ligan en del av näringskedjan där man utvecklar och "säljer" lovande spelare så fort möjligheten ges. Parallellt med utvecklingen ställs nya krav på arenor exempelvis gällande förutsättningar för tv-sändningar, publikens upplevelse och säkerhet.

Damfotbollen har under de senaste åren haft en kraftig positiv utveckling, på global, europeisk och nationell nivå. Det gäller i synnerhet i Göteborg. En tydlig indikator på det ökande intresset är att landslagets publiksiffror, sedan Gamla Ullevi blev nationalarena, har ökat från ca 4000 åskådare per match 2008 till dagens besöksnitt på 12 000 åskådare. Den gemensamma målsättningen från Svenska Fotbollsförbundet och Göteborg är att landskamperna 2023 och 2024 ska fylla Gamla Ullevi. Förutom publiktillväxten ökar även antalet kvinnliga spelare, ledare och domare.

I såväl Sverige som Europa kan en tendens skönjas hos de stora fotbollsorganisationerna att satsa på att även ha damlag utöver sina herrlag. Vägen går antingen via övertaganden av befintliga lag eller genom att bygga upp en damsektion med egna produkter, genom att börja längst ner i seriesystemet. I Göteborg har båda metoder använts, exempelvis blev före detta Kopparberg/Göteborg FC BK Häcken FF, medan IFK Göteborg, Örgryte IS och BK Häcken har bygger underifrån.

Sedan mitten på 1970-talet har Gothia Cup utvecklats till världens största ungdomsturnering i fotboll. Under 2022 återkom turneringen efter ett tvåårigt uppehåll med 1603 lag från 59 nationer – en liten bit kvar till rekordåren före pandemin. Förutom Gothia Cup tillhör även Future Cup och Göteborg Cup återkommande fotbollsevenemang.

Göteborgs Fotbollsförbund

Göteborgs Fotbollsförbund stiftades den 27 maj 1905 och är en politiskt, religiöst obunden ideell organisation, som har till uppgift att, i rollen som Svenska Fotbollsförbundets (SvFF) regionala organ, främja och administrera fotbollen i distriktet. GFF ska motverka varje form av manipulation av tävlingar, ta avstånd från rasism och varje annan form av diskriminering och ska även aktivt arbeta för dopingfria fotbollsidrotter. GFF har 7 570 licensierade spelare. Av dessa är fördelningen 7 057 herrar och 2 496 kvinnor.

Geografisk organisering av fotbollen i Göteborg

Fotbollsgöteborg brukar delas upp olika geografiska områden – "väderstreck" samt centrum.

- Söder delas upp i två delar med anledning av kommungränsen mot Mölndal. Dels innefattar södra området föreningarna hemmahörande i centrum, dels föreningar hemmahörande i Mölndal och Härryda kommun.
- Den östra delen är den geografiskt sett största delen med en sträckning från Heden ända till Nordöstra Göteborg med Angered och Rannebergen.
- Hisingen omfattar föreningar hemmahörande på ön.
- Västra Göteborg sträcker sig från Majorna ner till Kungsbacka samt Södra skärgården och Öckerö kommun.
- Centrum omfattar de klubbarna som återstår i centrala staden då staden har växt åt alla håll.

Genom tiderna har ett flertal göteborgsklubbar spelat i Allsvenskan och det som idag kallas för Superettan. Listan över elitlag kan göras lång, främst är det välkända namn men det kan konstateras att det med jämna mellanrum dyker upp nya lag som når dessa nivåer som exempelvis Utsikten BK och Västra Frölunda IF på senare år.

3.3 Elitföreningar i Göteborg

De framtida behov Göteborgs elitföreningar ser är centrala att i detta uppdrag. Föreningarna är motorer i den dagliga bredd- och elitverksamheten och har generellt höga ambitioner, både gällande sportslig- och verksamhetsutveckling. Inte minst på damsidan. Flera föreningar ser för närvarande en trend med ökande publikintresse.

Göteborgs elitfotbollsföreningar, 2023							
<i>Förening</i>	<i>Bildande</i>	<i>Serietillhörighet</i>	<i>Antal aktiva spelare</i>	<i>Sektioner</i>	<i>Publik (storlek)</i>	<i>Sportslig ambition</i>	<i>Hemma-arena</i>
IFK Göteborg	1904	Allsvenskan	220	Ungdom, herr och dam	15 000	Topplag i Allsvenskan	Gamla Ullevi
Örgryte IS	1887	Superettan	484	Ungdom, herr och dam	3 000	Allsvenskan	Gamla Ullevi
GAIS	1894	Allsvenskan (fr o m 2024)	i.u.	Ungdom, herr och dam	3 000	Allsvenskan	Gamla Ullevi
BK Häcken	1940	Allsvenskan	i.u.	Ungdom, herr och dam	4 000	Deltaga i Europaspel	Bravida Arena
BK Häcken FF	2021	Damallsvenskan	i.u.	Dam	1 000	Deltaga i Europaspel	Bravida Arena
Utsikten BK	1935	Superettan	86	Ungdom och herr	300	Allsvenskan	Ruddalen IP*
Qviding/Fräntorp IF	1987	Ettan Södra	300	Ungdom, herr och dam	250	Superettan	Valhalla IP
Göteborg DFF	2013	Ettan Södra	25	Dam	100	DamEttan	Valhalla IP

* Utsikten BK spelar fn på Bravida Arena då Ruddalen IP ej uppfyller arenakrav för Superettan.

3.4 Evenemang

Göteborg har en lång tradition på evenemangssidan, med flera större årligen återkommande evenemang. Dessa bidrar till fotbollens utveckling och nyrekryteringen genom att de engagerar många barn och ungdomar. De bidrar också ekonomiskt till att stärka såväl arrangerande föreningar som till att skapa turistekonomiska intäkter till Göteborg. För att kunna fortsätta utvecklas är anläggningar en förutsättning, således är de årligen återkommande evenemangen en viktig faktor att ta hänsyn till i arbetet.

Gothia Cup

Gothia Cup är världens största och mest internationella fotbollscup för ungdomar. Varje normalår deltar runt 1700 lag från 80 nationer och de spelar 4500 matcher på 110 planer. För Gothia Cup är användningen av Hedens planer central. Det gäller också tillgången till Ullevi för invigningsceremonin som samlar 40 000 deltagare och Gamla Ullevi för finalmatcherna.

Övriga fotbollsturneringar

Göteborg Cup driver turneringar inom ett flertal sporter och är den turneringen i fotboll som blivit kvar under Kristi himmelfärds helgen. Upplägget är liknande som Gothia Cup fast i mycket mindre omfattning. Future Cup är en försäsongsturnering som växer för varje år. Motsvarande finns eftersäsongsturneringen GAIS Open. Utvecklingen av dessa evenemang förväntas öka efter de senaste årens pandemi.

Värvaprospekt

Internationellt finns ett växande intresse att arrangera de större fotbollsevenemangen med ökande konkurrens som följd. De evenemang som Göteborg kommer att kunna söka som ensam värdstad är finalen i den så kallade Super Cup där vinnaren i Champions League och Europa League möts. Kraven för att arrangera Super Cup-finalen är något lägre än för exempelvis en Champions League-final. Nu senast sökte Helsingfors om att få arrangera Super Cup-finalen.

4. Göteborgs infrastruktur för fotboll och dess nyttjande

4.1 Elitarenor

Göteborgs stad finns idag ett antal arenor som kan ta emot elitklubbarna på herr- och damsidan. Gamla Ullevi hanterar även svenska damlandslaget och Gothia Cupfinalerna. Redan idag är nyttjandegraden hög på anläggningarna. På Ullevi Stadium arrangeras ett antal fotbollsevenemang per år (landskamper, träningsmatcher och invigningen av Gothia Cup), arenan fyller också en funktion som reservarena för elitlagen.

Elitfotbollsarenor i Göteborg, 2023						
<i>Arena</i>	<i>Byggår</i>	<i>Driftsoperatör</i>	<i>Publikkapacitet</i>	<i>Nyttjandegrad i %¹</i>	<i>Godkänd nivå</i>	<i>Hemmalag</i>
Gamla Ullevi	2009	Got Event AB	18 454	183,3% (i förhållande till jämförbara naturgräsplaner)	Högsta UEFA-klassning	Svenska landslaget IFK Göteborg Örgryte IS GAIS
Ullevi Stadium	1958	Got Event AB	39 842	ej relevant	Högsta UEFA-klassning	Inget hemmalag. Reservarena till Gamla Ullevi
Bravida Arena	2015	Got Event AB	6 317	55,9 (Används därutöver för skola- och breddverksamhet)	UEFA (lägre nivå)	BK Häcken dam och herr Utsikten BK*
Valhalla IP	1964	Got Event AB	3 000	46,5 (Används därutöver för skola- och breddverksamhet)	Superettan	Qviding/F IF Dam och Herr Göteborg DFF Örgryte IS Dam IFK Göteborg Dam

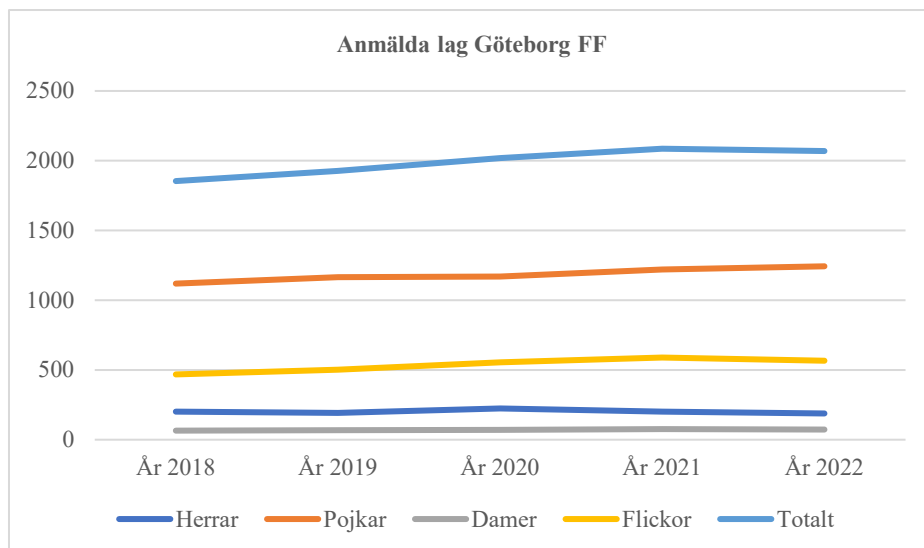
* ordinarie hemmaarena är Ruddalen IP men pga högre seriespel spelas matcher på Bravida Arena

4.2 Anmällda lag inom Göteborgsfotbollen

Enligt Göteborgs fotbollsförbund har antalet anmällda lag inom fotbollen ökat med ca 12%. En viss nedgång syns mellan åren 2021 och 2020. Detta är troligtvis kopplat till covid-åren 2020 och 2021. Den största ökningen står dam och flicklagen för.

	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022
Herrar	202	192	224	201	188
Pojkar	1119	1166	1170	1220	1243
Damer	65	67	70	76	72
Flickor	468	503	554	589	566
Totalt	1854	1928	2018	2086	2069

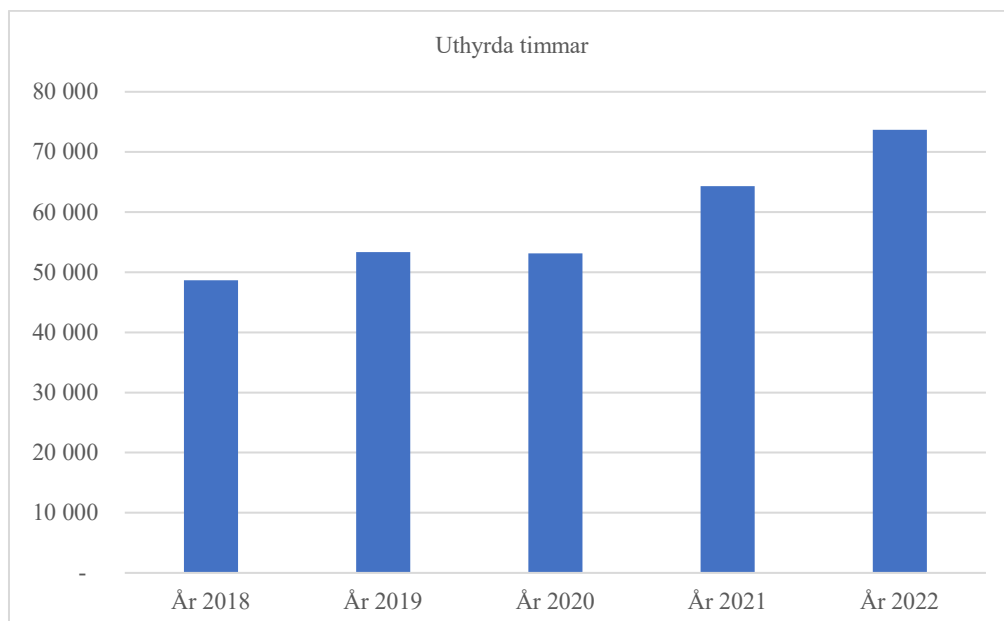
¹ Konstgräsplanens maxkapacitet är beräknat på 47 veckor på årsbasis.

4.3 Uthyrda timmar

Vid en jämförelse under motsvarande åren av uthyrningstimmar har vi en markant ökning. Detta skall se ses mot en bakgrund att fler fotbollsplaner tillkommit och att lagen tränar oftare. Inga privata planer ingår i statistiken

	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022
Uthyrda timmar	48 633	53 347	53 121	64 284	73 684

Enligt RFs undersökning av närvarotillfällen från år 2019 till år 2022 har 53 av 71 specialförbund minskat. Fotbollen har dock ökat med 4%, vilket är det tredje högsta. De idrottsgrenar som ökat mer är skidskytte, 26 %, och konståkning, 6 %.

4.4 Nyttjandegrad per arena

På allsvensk nivå bör inte en gräsplan användas mer än en gång i veckan för att hålla godtagbar kvalitet under säsongen april till och med november. Utöver nödvändig vila kräver gräsplanen stora resurser i form av planvärme och belysning för att hålla eftersökt kvalitet.

På konstgräsplaner kan beläggningen vara mer omfattande. Elitlagen nyttjar oftast planen vardagar mellan kl. 08.00-17.00 och bredden på kvällstid kl. 17.00-22.00 samt under helgerna.

	Bravida Arena		
<i>Breddidrott</i>	Uthyr	Uthyrningsbart	Uthyrningsgrad
Vardagar 17.00-22.00	963	1175	82,0%
Helger	829	987	84,0%
<i>Elit</i>	Uthyr	Uthyrningsbart	Uthyrningsgrad
Vardagar 08.00-17.00	843	2115	39,9%

	Valhalla IP		
<i>Breddidrott</i>	Uthyr	Uthyrningsbart	Uthyrningsgrad
Vardagar 17.00-22.00	998	1175	84,9%
Helger	505	987	51,2%
<i>Elit</i>	Uthyr	Uthyrningsbart	Uthyrningsgrad
Vardagar 08.00-17.00	692	2115	32,7%

	Ruddalen IP		
<i>Breddidrott</i>	Uthyr	Uthyrningsbart	Uthyrningsgrad
Vardagar 17.00-22.00	981	1175	83,5%
Helger	447	987	45,3%
<i>Elit</i>	Uthyr	Uthyrningsbart	Uthyrningsgrad
Vardagar 08.00-17.00	277	2115	13,1%

Gamla Ullevi

Gamla Ullevi byggdes 1916 och verkade som Allsvensk arena under perioden 1924-1958. Arenan återtog som allsvensk arena även under perioden 1992-2006. År 2007 revs den ursprungliga arenan och år 2009 invigdes det nuvarande Gamla Ullevi för svensk elitfotboll med Alliansen som hyresvärd.

Avtalet som nationalarena för damlandslagets skrevs under 2009 och har sedan förlängts till och med 2024. Inför 2025 kommer avtalet att omförhandlas. Konkurrensen om nationalarenastatusen har under åren hårdnat och ett flertal städer har anmält sitt intresse till Svenska Fotbollsforbundet.

Gamla Ullevi har hög beläggning med ungefär 55 matcher per år och kan med naturgräs-underlag inte användas mer. Arenan har sedan starten haft problem med grästillsväxten. De höga läktarna ger för lite sol under vårar och höstar. Gräsunderlaget har bytts under åren och är numera en så kallad hybridplan, med 95% naturgräs och 5% plastgräs. Trots bättre tekniska förutsättningar som ljusrigg har flertalet vårpmiärer fått flyttas på grund av bristande gräskvalitet vilket skapar irritation från fotbollslagen.

Under 2022 fick matcher flyttas både vid seriepremiär i april (ÖIS och GAIS) och vid Allsvenskans uppehåll i juni (GAIS) för att säkra planens långsiktiga kvalitet. Premiärmatcherna för ÖIS och GAIS fick flyttas även vid säsongsstart 2023.

Närboende till Gamla Ullevi har sedan starten 2009 upplevt problem med vibrationer i samband med matcher. Då publiken hoppar synkront uppstår vibrationer i leran under arenan, vilka sprider sig i vågform till närliggande byggnader. Krafterna är stora i förhållande till normala dynamiska laster som byggnadskonstruktioner utsatt för. Bland annat har boende uppfattat det som huset gungat fram och tillbaka i sidled. Arenan har tvingats till flera åtgärder för att klara miljöförvaltnings krav utan att komma till rätta med grundproblematiken.

Ullevi

Ullevi byggdes till VM i fotboll 1958 och var tänkt att ersätta Gamla Ullevi som Allsvensk arena. Under perioden åren 1958–1991 spelade IFK Göteborg, ÖIS och GAIS sina matcher på Ullevi. Arenan återtog som allsvensk arena under åren 2008–2009 då nuvarande Gamla Ullevi byggdes. Ullevi har under åren spelat stor roll för internationell fotboll då den hade störst publikkapacitet i Norden fram tills Friends Arena byggdes i Solna år 2012. Med den kommande etableringen av arenor i Stockholm och Malmö tog Got Event ett strategiskt beslut år 2011 att utveckla Ullevi till en konsertarena med möjlighet till andra evenemang. I dag är Ullevi Nordens största konsertarena med kapacitet för ca 75.000 åskådare.

År 2004 arrangerades UEFA Cup-finalen på Ullevi. På senare tid har det spelats en del så kallade supermatcher mellan internationella storlag och enstaka träningslandskamper efter 2012. Regeln på krav om 55 000 platser för sittande publik begränsar dock Ullevi från att söka exempelvis Champions League-finalen.

Ullevi används även som reservarena till elitlagen under vår och höst. I dagsläget kan inte fler matcher spelas på arenan utan att det påverkar konsertsäsongen (juni-augusti) som framgent förväntas öka i omfattning (maj – september).

Valhalla IP

Valhalla IP byggdes ursprungligen 1908 av Örgryte IS och verkade som internationell arena fram tills att Gamla Ullevi byggdes 1916. Då skänktes arenan till Göteborgs Stad. Dagens utformning erhöll arenan 1964. Valhalla IP med sina tre planer var huvudcentral för IFK Göteborg, ÖIS och GAIS verksamheter fram tills föreningarna byggde egna anläggningar. År 1974 anlades konstgräs bland de första i landet. Arenan användes flitigt av samtliga lag och även amerikansk fotboll under resterande del av 1900-talet innan arenan lades i malpåse för bristande underhåll av konstgräset.

Då fotbollens tillväxt skapade behov av fler planer, tog Got Event år 2006 beslut att rusta upp arenan med en mer inriktning mot damfotbollen. Under många år var Kopparberg/Göteborg FC, via spel i UEFA Women's Champions League och Allsvenskan, drivande för arenans utveckling.

År 2014 investerades i tak, läktare för rullstolsplatser, ljusriggar med mera för att uppfylla kraven i Allsvenskan för damer samt Superettan för herrar.

Arenan har varit viktig för Göteborg DFF, Qviding/Frånörps IF, IFK Göteborg och Örgryte IS här. Under perioder har även Qviding/F IF och Mossen BK damer spelat där i division 1, (tredje divisionen).

På herrsidan spelar Qviding/Frånörps IF sina hemmamatcher i division 1 på Valhalla IP, eftersom Gamla Ullevi inte klarar fler matcher. Då arenan är en av två som har planvärme spelas under våren Svenska Cupen här med IFK Göteborg och Örgryte IS i första hand. Arenan används även till stora delar av breddidrott som träningsarena. Med sina 2257 verksamhetstimmar (år 2021), är den bland de mest använda anläggningarna i landet.

Bravida Arena

Rambergsvallen byggdes 1935 som fotbolls- och friidrottsarena (?). År 2012 tog Göteborgs Stad ett beslut att rusta upp arean till nuvarande allsvensk nivå och Hisingens nya arena – Bravida Arena stod klar 2015. Idag spelar BK Häckens elitlag, herrar och damer, samt BK Häckens FFs damlag här. Under 2022 spelar även Utsikten BK på Bravida Arena då Ruddalen IP inte godkändes som Superettan-arena av SvFF. Då Bravida är en av två areor i Göteborg med planvärme spelas under våren också Svenska Cupen här med BK Häckens lag och GAIS i första hand.

Arenan är återkommande som reservplan på konstgräs för ett flertal lag och används även till stora delar av breddidrott som träningsarena och är bland de mest använda anläggningarna i landet. Sedan Bravida byggdes har arenan kunnat ta emot alla lag på Hisingen som kommit upp i Division 1, Superettan eller Allsvenskan.

Ruddalen IP

I väster byggdes arenan Ruddalen IP år 1985 för att möjliggöra att Slottsskogsvallen veks till friidrotten. Ruddalen IP byggdes i första hand för Västra Frölunda IF, som var den drivande parten och som spelade i allsvenskan på arena under ett flertal år under 1900-talet. Genom åren har ett flertal lag åkt upp och ner i serierna Division 1 och Superettan. Bland annat Hovås/Billdals IF:s damer och nu senast Utsikten BK. Ruddalen IP är dock inte längre godkänd som Superettan-arena av SvFF.

Idag är Utsikten BK en förening med stora intressen i anläggningens utveckling. Liksom föreningarna Västra Frölunda och Assyriska BK som för närvarande ligger i division 2.

Heden

Den 22 maj 1892 spelades den första fotbollsmatchen i Sverige på Heden. Örgryte IS mötte Lyckans soldater och sedan dess har Heden varit fotbollens samlingspunkt i Göteborg. Tidigare fanns fem 11-manna planer och fyra 7-manna planer. Idag har området minskats ner till tre stycken 11-manna planer och två 7-manna planer. Heden fyller en central funktion för Gothia och Partille Cup samt för breddidrotten.

Kviberg

IFK Göteborg har sin skol- och ungdomsakademin inom Kviberg-området. Föreningen uttrycker önskemål om en arena med högre nivå till sina lag, framför allt för U21 och damer.

Övrigt

Östra Göteborg har efter att Qviding/Fräntorp IF hamnat i centrum inte haft några lag i division 1, Superettan eller Allsvenskan med undantag av Gunnilse IS, i Bergsjön, som i många år haft en egen arena.

5 Förväntad utveckling

5.1 Tävlings- och arenakrav från fotbollens organisationer driver utveckling

På internationell nivå har UEFA inte gjort någon uppdatering av sina regler sedan 2018. Pandemin har påverkat detta och en uppdatering kommer troligtvis att ske efter VM 2022. SvFF kommer med en smärre justering av arena kraven inför 2023. Beslut förväntas under hösten 2022. Ettanfotbollen (Division 1) har som mål att inom fem år ha samma arenakrav som Superettan, men beslutet kan komma tidigare. Om Division 1 likställs med Superettan krav påverkar det alla arenor.

Damernas arenakrav är något lägre än herrarnas. Damallsvenskan kan jämföras med herrarnas Superettan och Division 1 har rekommendationer i stället för krav. Ingen uppgradering är planerad. Om Dam Ettan likställs med Superettan krav påverkar det alla arenor.

Göteborgs befolknings växer för varje år enligt stadens beräkningar. Antalet fotbollsspelare förväntas följa samma procentuella ökning eftersom fotbollen har nått ut brett och har en förmåga att locka till sig barn och unga. Göteborgs Fotbollsforbund menar att fotbollens tillväxt tarvar en Superettanklassad arena per geografiskt område ("vaderstreck") förutom Hisingen, för att hantera att lag når de högsta serierna (jfr Utsikten BKs flytt till Bravida under 2022/2023). Att idag få en liten klubb, med knappa resurser, att flytta från sitt lokala sammanhang och hemmaarena påverkar föreningsekonomi och sannolikt även de sportsliga resultaten. Östra Göteborg har idag ingen arena som är motsvarar elitkraven, vilket framhålls som ett påtagligt behov inom den kommande tioårsperioden. Exempelvis kan Angereds IF gå upp i division 1 men har idag en egen anläggning.

Intervjuerna visar att föreningarna anser att stadens arenapark är nyckeln till deras utveckling eftersom de skapar förutsättningar för såväl idrottslig som kommersiell utveckling. Arenautvecklingen är också en förutsättning för att föreningarna ska kunna spela på högre nivåer eller delta i europaspel.

Göteborg i alla år haft minst två-tre lag i herrallsvenskan och ytterligare två-tre lag som befunnit sig i näst högsta serien eller i den tredje divisionen. På damsidan har det varit GAIS på 1980-talet och därefter Kopparberg/Göteborg FC. De senaste tio åren har BK Häckens båda lag och IFK Göteborg herrar deltagit i den internationella fotbollens turneringar. Samtliga föreningar ser med stor optimism på framtiden och förväntar sig på ett avancemang med minst en nivå under närmaste tre till fem åren.

Inom tre år kommer föreningarna att ha minst ett lag i damettan och flera i division 1 utöver de föreningar som traditionellt alltid haft damlag såsom Qviding/F IF och Göteborg DFF. Antalet damspelare har under de senaste åren ökat marginellt enligt Göteborgs Fotbollsforbund. Den framtida ökningen kommer att bli genom att fler unga spelare kommer att börja spela fotboll. Damfotbollens mål är att lika många herrar som damer skall spela fotboll.

5.2 Konsekvenser per arena

Resultat av omvärldsanalys och intervjuer summeras under respektive arena.

Gamla Ullevi

Förväntad utveckling inom 3 år

Antalet matcher begränsas idag med hänsyn till förutsättningarna för naturgräs på arenan. Vilket kompliceras av att allianslagen idag spelar i olika ligor, med olika spelscheman och arenakrav. Denna problematik kommer att kvarstå så länge förutsättningarna är de samma.

Gamla Ullevi har sedan invigningen 2009 dragits med vibrationsproblematiken som påverkat relationer och lett till omfattande negativ publicitet. Got Event tog över driften av arenan först 2014 och har inför

säsongen 2023 initierat ett omtag som bland annat innebär att genomföra tester i syfte att tillmötesgå såväl publikens önskemål som krav från Miljöförvaltningen. En förutsättning är att de vibrationsdämpare som Higab har installerat är i full funktion.

IFK Göteborgs publiktillväxt går mot att arenan fylls vid varje evenemang. Det leder till ökat intresse från såväl sponsorer, som arenapartners och media. Då arenan är fylld uppstår trängsel både vid kiosker och toaletter som upplevs som påverkar kundupplevelsen. Kraven på utökad publikkomfort och ökade hospitality-möjligheter ökar liksom kraven på säkerhet och digital utveckling. GAIS avancemang till Allsvenskan kan på sikt bli ytterligare en kraft som driver på behov av utveckling.

I dagsläget upplevs Gamla Ullevi publikmässigt för stor för ÖIS. För Gothia Cup och svenska landslaget motsvara arenan förväntningarna. Men arenan har på senare tid ifrågasatts som nationalarena för svenska damlandslaget, med hänvisning till kapaciteten. Under 2023 har alla tre landskamper varit i det närmaste slutsålda. Konkurrensen om statusen som nationalarena förväntas hårdna.

Förväntad utveckling 5-10 år

Under de närmaste fem åren bedöms både IFK Göteborgs och ÖIS satsningar på damsektioner ha resulterat i representationslag i DamEttan eller Damallsvenskan. I det scenariot finns krav på att lagen ska spela med samma förutsättningar som herrlagen, det vill säga på Gamla Ullevi. Redan idag är Gamla Ullevi så utnyttjad att matcher tvingas flyttas på grund av naturgräsplanens behov av underhåll och vila. Gamla Ullevi kommer inte kunna hantera fler lag, vilket riskerar leda till framtida intressekonflikter.

Ullevi

Förväntad utveckling inom 3 år

Ullevi Stadium uppfyller bättre kraven på gräskvalitet, hospitality och logistik och har ingen vibrationsproblematik. Arenan erbjuder också dubbelt så hög publikkapacitet som Gamla Ullevi. Arenans storlek och utformning gör dock att publiken kommer mycket långt från planen. Förutsättningarna är i dagsläget sämre att skapa inramning och den upplevelse som fotbollspubliken söker. Ett led i att minska trycket på Gamla Ullevi kunna vara att IFK Göteborg väljer att spela utvalda allsvenska matcher under perioden april-maj och september-oktober på Ullevi. IFK Göteborg menar att arena behöver utvecklas för fotbollsevenemang för att de önskemål från publik och partners som krävs för att skapa rätt inramning.

Under hösten 2023 iordningställdes Ullevi för Häckens matcher i UEFA Europa League, en typ av evenemang som det finns skäl att ta långsiktig höjd för.

Förutsättningar för landskamper på Ullevi är i dagsläget mindre goda då arenakrav stipulerar fullt väderskydd på läktare. Omklädningsfaciliteter kräver också en renovering för att uppfylla dagens krav.

Förväntad utveckling 5-10 år

Ullevi, med sitt centralt belägna läge, har potential att utvecklas inom en 5-10 årsperiod för att kunna ta emot större fotbollsevenemang i framtiden. Det skulle också gagna hemmalagen. Exempelvis kan detta innebära mobila läktare och utvecklat fansområden

Bravida Arena

Förväntad utveckling inom 3 år

I nuvarande utformning fungerar Bravida arena utmärkt för dagens verksamhet, både på herr- och damsidan för nationell fotboll. Då BK Häckens båda representationslag är aktuella för europaspel, behöver UEFAs arenakrav följas noga. Om kraven uppgraderas innebär det att arenan måste kunna husera en publikkapacitet 8000 sittande besökare. Klarar Bravida inte de kraven är sannolikheten stor att BK Häcken att tvingas spela sina internationella matcher i Borås, eftersom man önskar bibehålla konstgräs som underlag. På lite längre sikt förväntas UEFAs arenakrav för herr- och dammatcher bli allt mer lika.

Förväntad utveckling 5-10 år

Om de sportsliga framgångarna i Allsvenskan fortsätter de närmaste tio åren, med deltagande i europaspel för både dam- och herrlag kan radikalt ökad publiktillströmning förväntas. Som en konsekvens kan arenan behöva bygga ut till minst 10 000 åskådare.

Valhalla IP

Valhalla IP fyller en nyckelfunktion för elit- och breddfotbollen i Göteborg. I synnerhet är den central för utvecklingen av damfotbollen. Valhalla IP kan inte fyllas på mer och om ett lag avancerar i sina respektive serier kan det bli diskussioner att något lag inte får plats här, få alternativ finns då. Elitmatcher skall i första hand gå på helger på grund av tv-bolagens önskemål.

Förväntad utveckling inom 3 år

Arenans publikkapacitet är tillräcklig för dagens verksamhet, däremot upprätthålls Superettan-kraven med ett nödrop. Valhalla IPs faciliteter, framförallt publika toaletter, är undermåliga. Arenan skulle behöva en modern omklädningsdel för att motsvara dagens omklädningskrav.

ÖIS har visat intresse att driva och investera i arenan för sin verksamhet på herr- och damsidan. Det skulle dock göra att annan verksamhet trängs ut.

Förväntad utveckling 5-10 år

Fotbollsarenan på Valhalla IP uppfyller de sportsliga kraven för elitfotboll, men har i övrigt många brister vad gäller omklädningsutrymmen, mediafaciliteter, publiktoaletter och hospitalityfunktioner. Om anläggningen fortsatt ska svara upp till de krav som ställs på en elitarena erfordras relativt omfattande investeringar. Med anledning av pågående planering av ett nytt centralbad föreslås inga förnyelseinvesteringar. Att erbjuda befintlig verksamhet en ersättningsarena bedöms vara ett viktigt steg innan Valhalla IP rivs.

Det bör noteras att Valhalla IP är utgångspunkt för IFK Göteborgs och ÖIS omfattande satsningar på damsektioner. GAIS har för närvarande inget styrelsebeslut att driva damfotboll för seniorer. Om ett sådant beslut skulle komma kommer GAIS att vilja spela på Valhalla IP med ett mål att nå dameliten under de kommande 10 åren.

Ruddalen IP

Förväntad utveckling inom 3 år

Ruddalen IP används även till stora delar av breddidrotten som träningsarena. Arenan kan fyllas på med minst ett lag till på elitnivå men kräver uppgradering. En uppgradering av arenan är en nödvändighet om Utsikten BK skall spela där i Superettan. Föreningen uppfattar inte flytten till Bravida Arena som tillfredställande. Västra Frölunda har det senaste åren varit ett topplag i division 2 och kan komma att avancera till division 1 under de närmaste tre åren.

Förväntad utveckling 5-10 år

Utsikten BK har för närvarande inget styrelsebeslut att driva damfotboll. Om ett sådant beslut skulle komma de närmaste fem åren kommer Utsikten BK att vilja spela på Ruddalen IP med ett mål att nå dameliten.

Heden

Förväntad utveckling inom 3 år

Heden är idag den ledande anläggningen för de återkommande evenemangen inom i fotboll, utöver de tusental uthyrningstimmarna till breddidrott under resterande år. Minskningen av antalet planer har påverkat turneringarna. Idag används varje kvadratmeter av tillgänglig yta, ändå hämmas exempelvis Gothia Cup i sin utveckling. Vid tillfällen besöks Heden av uppemot 20.000 personer samtidigt, vilket ställer stora krav på infrastruktur i form av öppna ytor, passeringar samt läktare.

De stora evenemangen ser en nödvändighet av att Heden detaljplaneras och får en inriktning och utformning som tar tillvara fotbollens och evenemangens behov. Utvecklingen under senare år genom byggen av olika slag har kraftigt minskat de disponibla evenemangsyterna. Heden får inte bli mindre och underhållsarbete måste planeras så att det inte stör evenemangen/arrangemangen.

IoFF har under 2023 anlagt nya konstgräsplanerna och ser även över möjligheten att anlägga en fjärde elvamannaplan på gamla bandybanan.

För Valhalla IPs nuvarande skol- och breddverksamhet utgör Heden och detta förslag ett bra alternativ.

Förväntad utveckling 5-10 år

I intervjuerna framkommer att berörda aktörer ser Heden ses som en möjlig plats att ersätta Vallhalla IP om denna försvinner i och med utvecklingen av nya arena, centralbad och stadsutveckling i området vid Valhallagatan. Föreningarna framhåller att de är central-klubbar med sitt främsta upptagningsområde i centrum. En utflyttning från centrum bedöms påverka föreningarna negativt.

Kviberg

IFK Göteborg har uttryckt önskemål om en arena med högre nivå till sina lag med framför allt U21 och damer inom området.

6. Slutsatser

Göteborg är en fotbollsstad med lång tradition och anor. Fotbollen bidrar inte bara till stadens attraktivitet och turistekonomi, utan skapar även stora folkhälso-, kultur- och sociala effekter. Intervjuerna visar att Göteborgs arenapark på fotbollssidan redan idag är eftersatt och underdimensionerad. Nyttjandegraden på flera av anläggningarna är hög vilket leder till slitage och svårigheter för fotbollen att växa. I förhållande till fotbollens breddtillväxt, de sportsliga framgångarna på elitsidan (Häcken i UEFA Women's Champions League på damsidan och i UEFA Europa League på herrsidan, samt både IFK Göteborg och GAIS i Allsvenskan 2024) och den snabba utvecklingen på damsidan är stora investeringar nödvändiga. Det finns idag en oro för utvecklingen inom Göteborgsfotbollen. En utmaning uppstår när lag går upp i divisionerna och ej längre kan spela kvar på sin hemmaarena.

Även den snabba utvecklingen av nationella tävlingsregler och arenakrav driver på investeringsbehoven; uppgradering av arenorna måste hålla minst superettanklass för att möta framtidens krav och då arenakraven är på väg att i division 1 bli likadant som i Superettan bör man ta detta i beaktning vid byggen eller renoveringar av arenor. Inom den europeiska fotbollen förväntas UEFAs arenakrav för dammatcher bli allt mer lika arenakraven vid herrmatcher.

Insatser är nödvändiga, i synnerhet om strategier i Göteborgs Stads program för destinationsutveckling och Göteborgs Stads Idrottspolitiska program ska efterlevas.

Mest akut är läge i centrum för Gamla Ullevi och Valhalla IP. Gamla Ullevi sedan länge kända utmaningar med konstruktion och gräskvalitet påverkar redan idag verksamheten på ett omfattande sätt och behöver åtgärdas långsiktig. Valhalla IP utgör idag en central resurs, inte minst för elitsatsningar inom damfotboll. Med de föreliggande planerna på ny arena, centralbad och stadsutvecklingen norr och söder om Valhallagatan är situationen alarmerande. Att inte kunna erbjuda alternativ när fotbollens verksamhetsinskränkningar blir omfattande, riskera stora konsekvenser för Göteborgsfotbollen och dess intressenter. Dessa riskerar bli en upprepning av situationen då Lisebergshallen togs ur bruk i samband med förberedelser av Västlänken-bygget år 2019.

Vidare pekar studien, i linje med strategierna i Göteborgs Stads idrottspolitiska program, på att två av Göteborgsfotbollens geografiska distrikt, väster och öster, har behov av uppgraderade, alternativt nya anläggningar. I väster behövs en Superettan-arena inom en 3-årsperiod och i öster finns samma behov inom en under en 10-årsperiod. IFK Göteborg har förlagt sin satsning på damverksamhet, med tänkt akademi för flick- och damlag till Kviberg, vilket bör beaktas i kommande uppdrag.

För Valhalla IPs nuvarande skol- och breddverksamhet utgör Heden ett möjligt alternativ.

Rapporten föreslår således följande fördjupade uppdrag:

1. Att utreda åtgärder för Gamla Ullevi's långsiktiga funktionalitet och/eller alternativ lösning
2. Att utifrån Valhalla IP:s planerade rivning skyndsamt initiera projektering av ersättningsarena
3. Att utreda uppdatering/utveckling av Ruddalens IP samt alternativ som möter fotbollens behov i väster
4. Att utreda behov och placering av ny anläggning i öster
5. Att fördjupa arbetet kring möjlig utbyggnad av Bravida Arena
6. Riskanalys ur olika intressentperspektiv om investeringar uteblir

Bilaga 2

		Strategiska mål i Program för destinationsutveckling			Aktiviteter i Handlingsplan									
		Destinationen Göteborg har ett attraktivt utbud året runt	Besöksnäringen tillför mervärde för invånarna	Hållbarhetsarbete i världsklass	Säkerställ att evenemangsperspektivet finns med i stadsplanering och stadsutveckling.	Stärk medverkan och bidra aktivt med att bibehålla och utveckla centrala befintliga evenemangsarenor	Identifiera och driv på utvecklingen av nya arenor och evenemangsplatser i staden	Utred hur utbudet av evenemang är fördelat över året	Stärk befintligt utbud av evenemang utanför högsäsong	Driv projektet Utställspåfria evenemang och implementera i de evenemangen som staden har rådighet över	Verka för att de evenemang som staden har rådighet över blir engångsfria	Verka för ökad möjlighet till hållbart resande till och från evenemang	Säkerställ att stadens arenor är hållbarhetscertifierade och erbjuder hållbara val	Stötta hållbar utveckling hos alla evenemangsarrangörer
Arena	Åtgärd													
Scandinavium	Försäljningsstör m.m	X	X	X							X		X	
Ullevi	Ombyggnad innerplan - nytt underlag/beläggning	X	X					X	X					X
Ullevi	Utveckling utvändigt markområde	X	X	X				X	X		X		X	
Ullevi	Uppgradering publikkiosker och försäljningsstör	X	X	X				X	X	X	X		X	
Ullevi	Uttökning lokaler för omklädnig, arrangörsrum, artisttloger etc.	X	X						X					X
Ullevi	Uppgraderad teknik	X	X					X	X					
Ullevi	Uppgraderad planbelysning	X	X	X				X	X	X			X	
Ullevi	Elkraftutbyggnad			X				X	X	X			X	
Ullevi	Uppgradering konferensanläggning	X	X						X				X	
Ullevi	Tillgänglighetsåtgärder	X		X					X				X	
Ullevi	Serviceyta Valhalla IP - förbättrade servicefunktioner	X		X					X					
Gamla Ullevi	Etage med publikbar norra sidan	X							X		X		X	
Gamla Ullevi	Utbyggnad Bar Allians och utveckling Matchbaren	X							X		X		X	
Gamla Ullevi	Inbyggd publikramp västra långsidan	X							X					
Gamla Ullevi	Uppgraderad teknik	X	X						X	X				
Gamla Ullevi	Tillgänglighetsåtgärder	X		X					X				X	